

Kajaanin kaupunki

Palveluverkkoselvitys 30.4.2024

www.kajaani.fi

Sisällys

1. Tarkoitus, lähtökohdat ja toteutus

- Palveluverkkoselvityksen tarkoitus ja työryhmä
- Palveluverkkoselvityksen lähtökohdat
- Palveluverkkoselvityksen tehtäväsianto
- Palveluverkkoselvityksen toteutus

2. Väestökehitys

3. Talouden tilannekuva

Kajaanin kaupungin talous

- Talouden painelaskelma TA2024-TS2026 väestöennuste huomioiden
- Rahoituslaskelma ja lainakanta (kaupunki + liikelaitokset)
- Valtionosuusrahoitus 2024
- Skenaario / Tilastokeskuksen v. 2030 ikärakenteella ja väestötiedoilla v. 2024 tasossa
- Yleistä peruspalvelujen valtionosuuksista ja esitetystä skenaariosta

4. Varhaiskasvatus

- Varhaiskasvatuksen nykytila
- Varhaiskasvatuksen tulevaisuuden näkymiä
- Varhaiskasvatuksen talous
- Palveluverkkoselvitystyöryhmän varhaiskasvatusta koskevat esitykset

5. Perusopetus

- Perusopetuksen nykytila
- Perusopetuksen henkilöstö
- Kajaanin kaupungin perusopetus 2023-24
- Oppilasennuste 2023-2030 (ilman ehdotettuja toimenpiteitä)
- Neliöitä per oppilas. Muutos oppilaiden vähentyessä.
- Perusopetuksen talous
- Palveluverkkoselvitystyöryhmän perusopetusta koskevat esitykset

6. Kulttuuri- ja nuorisopalvelut

- Kulttuuri- ja nuorisopalveluiden tulosalue
- Kulttuuri- ja nuorisopalveluista säädetään laeilla
- Kulttuuri- ja nuorisopalveluiden toimintakulut yksiköittäin TA 2024
- Kulttuuri- ja nuorisopalvelujen nykyinen palveluverkko
- Kulttuuri- ja nuorisopalvelut HTV-määrä ja TA 2024
- OKM:n valtionosuudet kulttuuri- ja nuorisopalveluihin
- Huomioita valtionosuuksista
- Kulttuuri- ja nuorisopalvelujen nettomenot asukasta kohden

Sisällys

- Taustatietoa Kajaanin kaupunginteatterista valtakunnallisten tilastojen (2022) valossa
- *Palveluverkko ja palvelut tulevaisuudessa*
 - Museot
 - Kaukametsän opisto
 - Kaukametsän opisto – ehdotuksia tiloista
 - Kainuun musiikkiopisto
 - Kainuun musiikkiopisto – ehdotuksia toiminnasta
 - Kainuun musiikkiopisto ja Kaukametsän opisto – ehdotuksia tiloista
 - Teatteri
 - Kirjastopalvelut
 - Nuorisopalvelut

7. Muut sivistystoimialan palveluihin liittyvät palvelut

- *Kajaanin Mamselli*
 - Laskelmia vuodelta 2023
 - Skenaario 1: kustannusvaikutukset, kun asiakasmäärät laskevat eikä tehdä muutoksia
 - Skenaario 2: kustannusvaikutukset, jos toteutetaan sivistystoimialan ehdottamat palveluverkko-muutokset
 - Skenaario 3: palveluverkko-muutoksien lisäksi PO:n luokkatilat siivottaisiin vain joka toinen päivä
- *Henkilöstöpalvelut*
 - Oppilasmäärään suhteutettu laskennallinen arvio opettajamäärän kehityksestä v. 2030 mennessä
 - Oppilasmäärään suhteutettu laskennallinen arvio koulunkäynnin-ohjaajien määrän kehityksestä v. 2030 mennessä

- Eläköitymisennuste, perusopetus
- Eläköitymisennuste, varhaiskasvatus
- Eläköitymisennuste, kulttuuri ja nuoriso
- *Tilapalvelut – Kajaanin kaupungin rakennukset*
- Palveluverkkoselvitystyöryhmän yleiset toiminnan kehittämiseen liittyvät esitykset

Kajaanin kaupunki

1. Tarkoitus, lähtökohdat ja toteutus

Palveluverkkoselvityksen tarkoitus ja työryhmä

- Palveluverkkoselvityksen lähtökohtana oli lasten ja nuorten määrän väheneminen. Työryhmän tehtävänä oli laatia palveluverkkoselvitys, jossa tarkastellaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkon lisäksi näihin liittyviä tukipalveluita sekä muita erityisesti lapsille ja nuorille suunnattuja palveluita ja niiden laajuutta.
- Palveluverkkoselvitykselle asetettiin määräajaksi 30.4.2024, jotta palveluverkkoselvityksen sisältö voidaan ottaa huomioon vuoden 2025 talousarvion valmistelussa.
- Kaupunginjohtaja nimesi työryhmän: sivistysjohtaja Mari (pj), vs. perusopetuksen johtaja Kalle Komulainen, varhaiskasvatuksen johtaja Mika Tiihonen, rehtori Jaakko Vehkaperä, tekninen johtaja Jussi Heikkinen, toimitilapäällikkö Markku Haverinen, kaupungininsinööri Matti Nousiainen, talousjohtaja Joni Partanen, henkilöstöjohtaja Jyrki Komulainen, Mamselli-liikelaitoksen johtaja Tuija Vuorinen ja henkilöstön edustajina Heikki Kallunki ja Hannele Rautiainen. Työryhmän sihteerinä ja viestintävastaavana toimi viestintäsuunnittelija Jarkko Piirainen.

Palveluverkkoselvityksen lähtökohdat

- Kajaanin kaupungin lasten ja nuorten määrä vähenee voimakkaasti ikäluokkien pienenemisen seurauksena.
- Lasten ja nuorten määrän vähenemisellä on vaikutusta erityisesti varhaiskasvatukseen ja perusopetuksen palvelujen tarpeeseen, mutta myös muihin kaupungin tarjoamiin palveluihin.
- Perusopetuksen oppilasmäärän väheneminen vaikuttaa suoraan kaupungin saamaan valtionosuuteen sitä vähentävästi.
- Oppilasmäärän merkittävällä vähenemisellä on vaikutusta myös perusopetuksessa annettavaan tuntimäärään ja henkilöstömäärään.
- Samaan aikaan lasten ja nuorten tuen tarve kasvaa ja varhaiskasvatukseen osallistumisaste näyttäisi jatkavan nousuaan.
- Henkilöstön eläköitymisen hyödyntäminen siten, että henkilöstö vastaa tulevaan palvelutarpeeseen edellyttää huolellista ja pitkäjänteistä, ennakoivaa suunnittelua.
- Nykymallilla palveluja järjestetään sekä kaupungin omissa että vuokrakiinteistöissä. Kiinteistökustannukset ovat hintojen nousun seurauksena kasvussa. Lisäksi kiinteistöihin kohdistuu investointitarpeita.

Palveluverkkoselvityksen tehtäväksiänto

- Palveluverkkoselvityksessä on otettava huomioon palveluverkkoon liittyvät tekijät kokonaisuudessaan:
 - missä palveluja järjestetään,
 - miten palveluja voidaan kehittää pitäen samalla huolta talouden tasapainosta,
 - miten tilojen käyttöä voidaan suunnitella ja toteuttaa mahdollisimman resurssiviisaasti jne.
- Lisäksi
 - on otettava huomioon mahdollisuus yhdistää palveluja samoihin tiloihin ja luopua rakennuksista tavoitteena mahdollisimman tehokas tilojen käyttö,
 - kiinnitetään huomiota rakennusten rakentamis-, käyttö-, peruskorjaus- ja purkukustannuksiin. Palveluverkon suunnittelussa huomioidaan olemassa olevien rakennusten ja tilojen sijainti ja kunto eri alueilla.
 - Tulevia palveluverkkoratkaisuja suunniteltaessa tulisi ottaa huomioon kokonaistaloudellisuus siten, että palveluverkko ja palvelut on mitoitettu tulevaisuuden tarpeisiin siten, että palvelutuotannon kokonaiskustannukset ovat hallittavissa.
- Palveluverkkoselvitys laaditaan eri toimialojen yhteistyössä kuntalaisia ja erityisesti palvelujen käyttäjäryhmiä osallistavasti ja avoimesti.

Palveluverkkoselvityksen toteutus

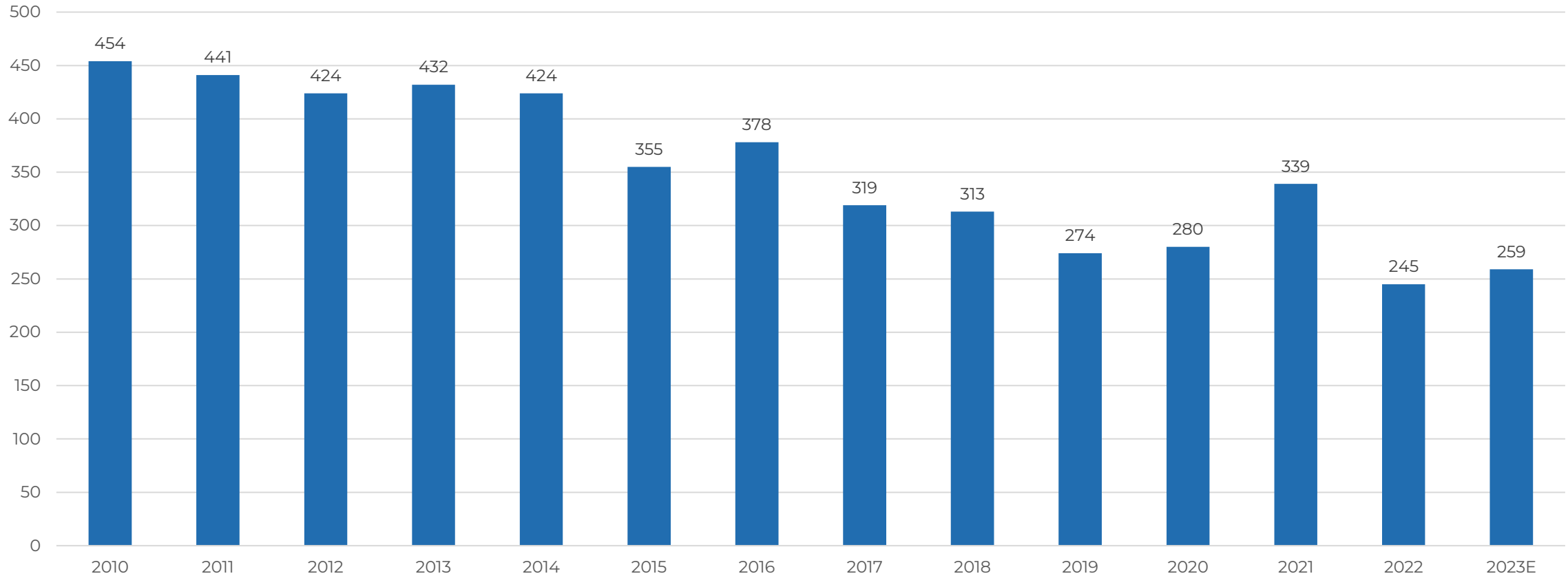
- Palveluverkkoselvitystyöryhmä työskenteli ajalla 6.11.2023-22.4.2024.
- Palveluverkkoselvityksen kanssa samanaikaisesti on vuoden 2024 aikana päivitetty Kajaanin kaupungin sopeuttamisohjelmaa ja niissä on paljon yhtymäpintoja.
- Palveluverkkoselvitys- ja sopeuttamisohjelmatyöskentelyyn on osallistettu eri tahoja työskentelyn aikana eri tavoin (mm. henkilöstö, kuntapäättäjät, Jormuan ja Vuolijoen kyläläiset jne). Osallisuuden periaatetta on toteutettu myös palveluverkkoselvityksen ohjauksessa; tarkoitusta varten ei ole perustettu erillistä ohjausryhmää.
- Palveluverkkoselvitystä koskevia aineistoja on julkaistu kaupungin verkkosivuille perustetulla Palveluverkkoselvitys-sivustolla.

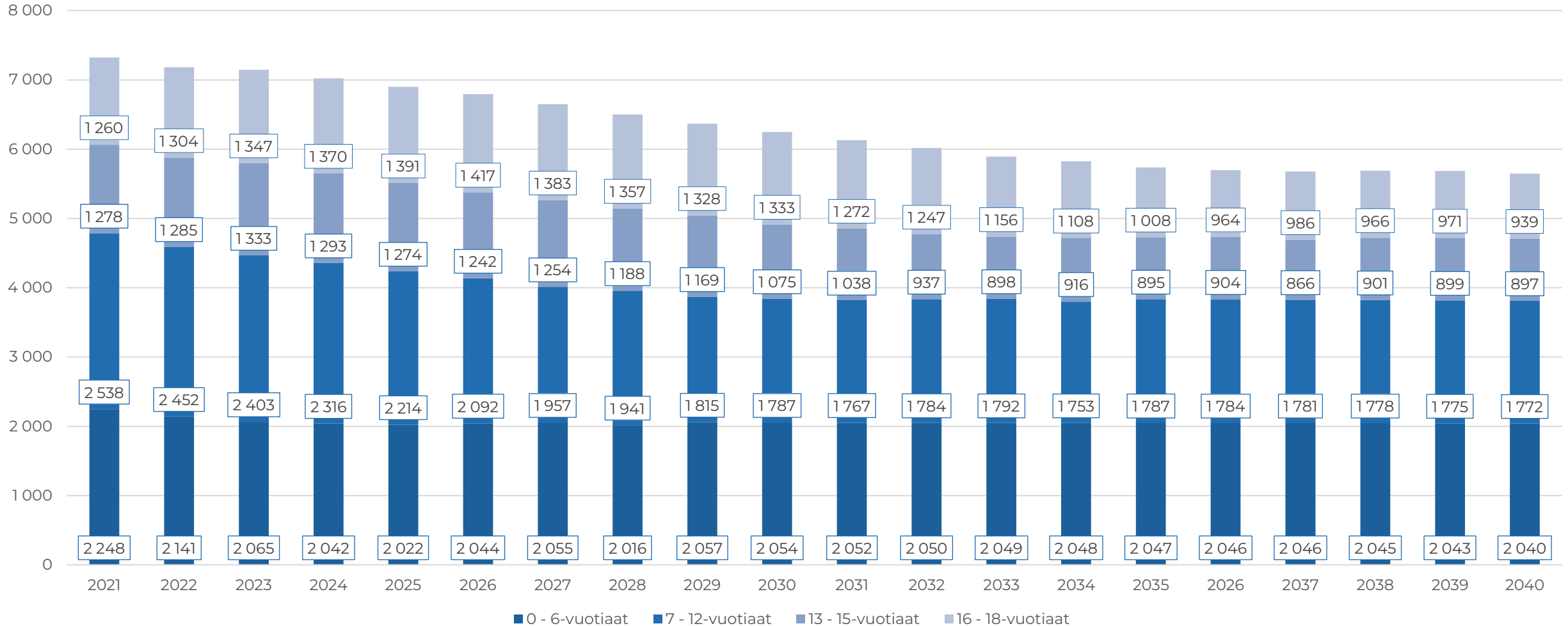
Kajaanin kaupunki

2. Väestökehitys

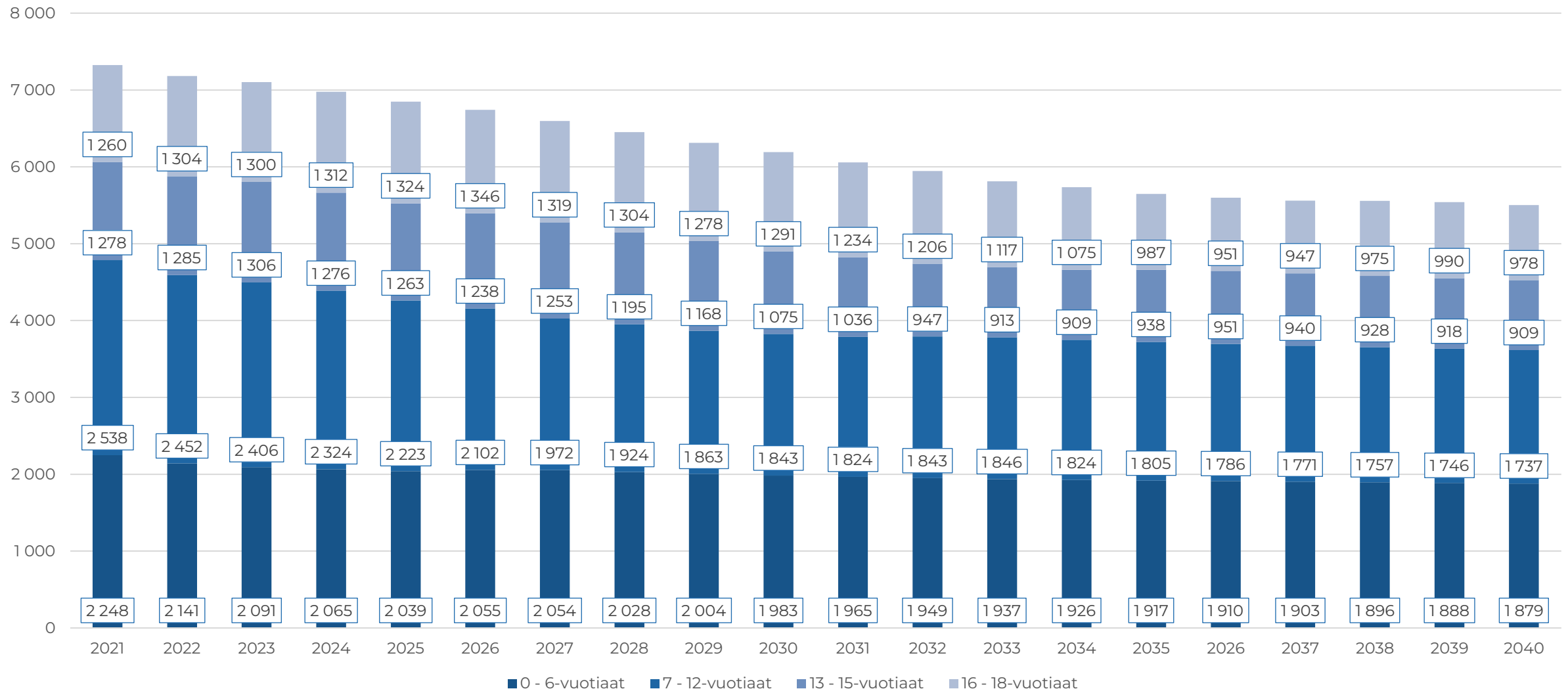
Kajaanin syntyneet 2010–2023 (hva:n arvio vuodelle 2024: 220 syntynyttä)

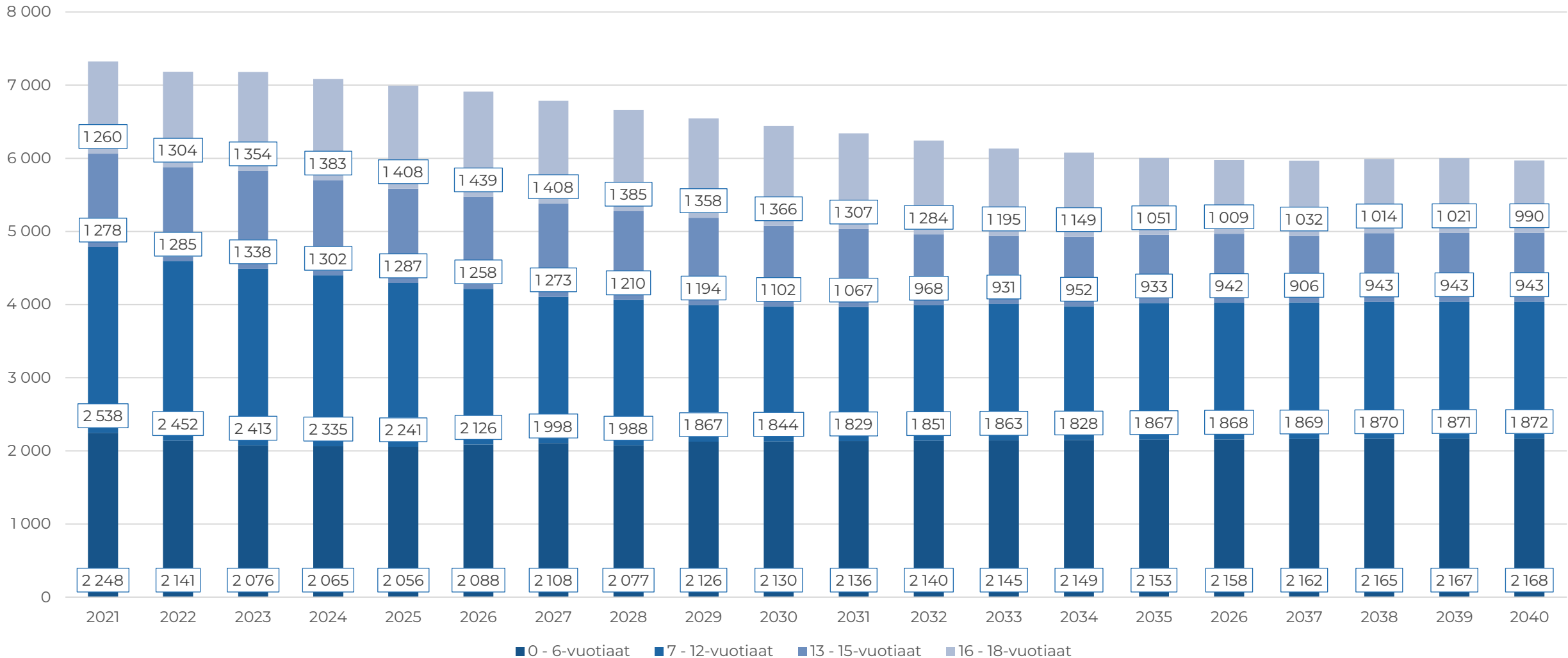
Kajaanin 0–18-vuotiaiden väestöennuste (MDI perusura 2023)

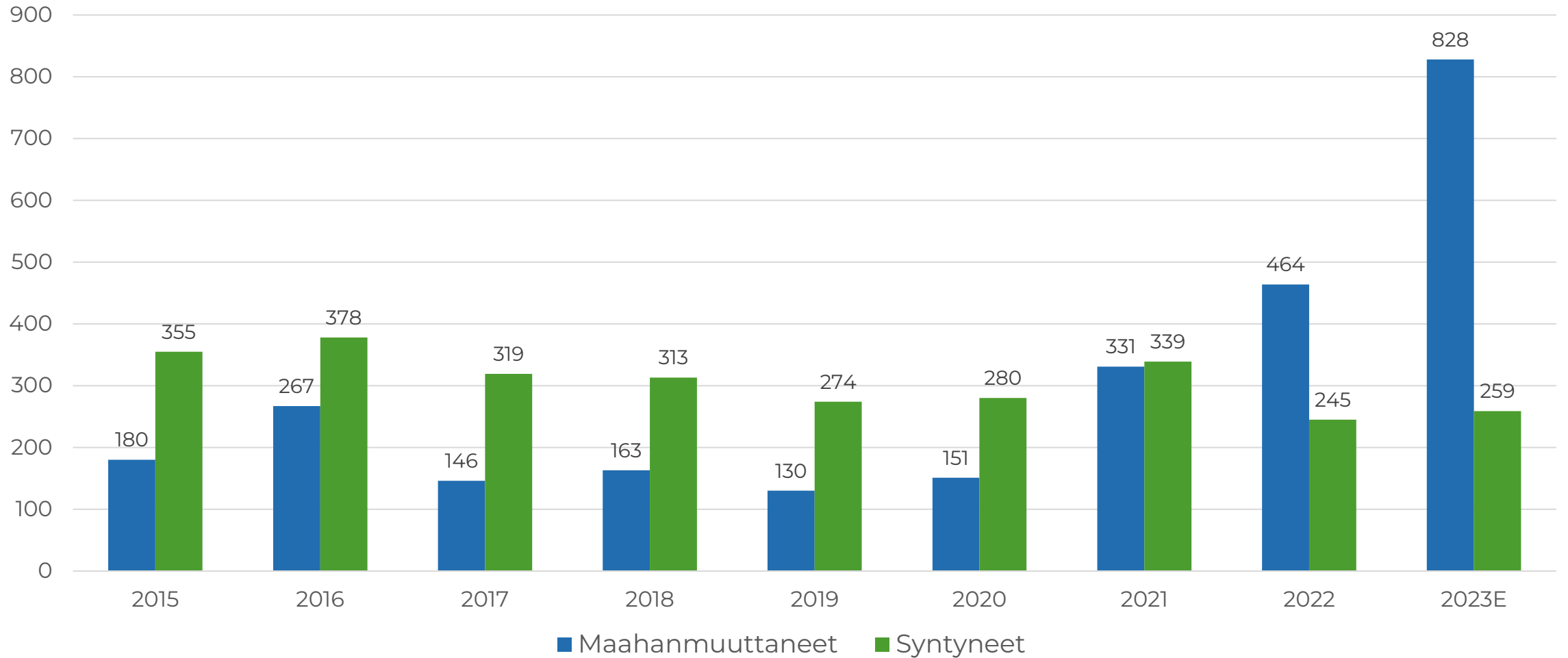
Kajaanin 0–18-vuotiaiden väestöennuste (Tilastokeskus 2021)

Kajaanin 0–18-vuotiaiden väestöennuste (MDI kansainvälistyvä 2023)

Kajaanin syntyneet ja maahanmuuttaneet 2015–2023

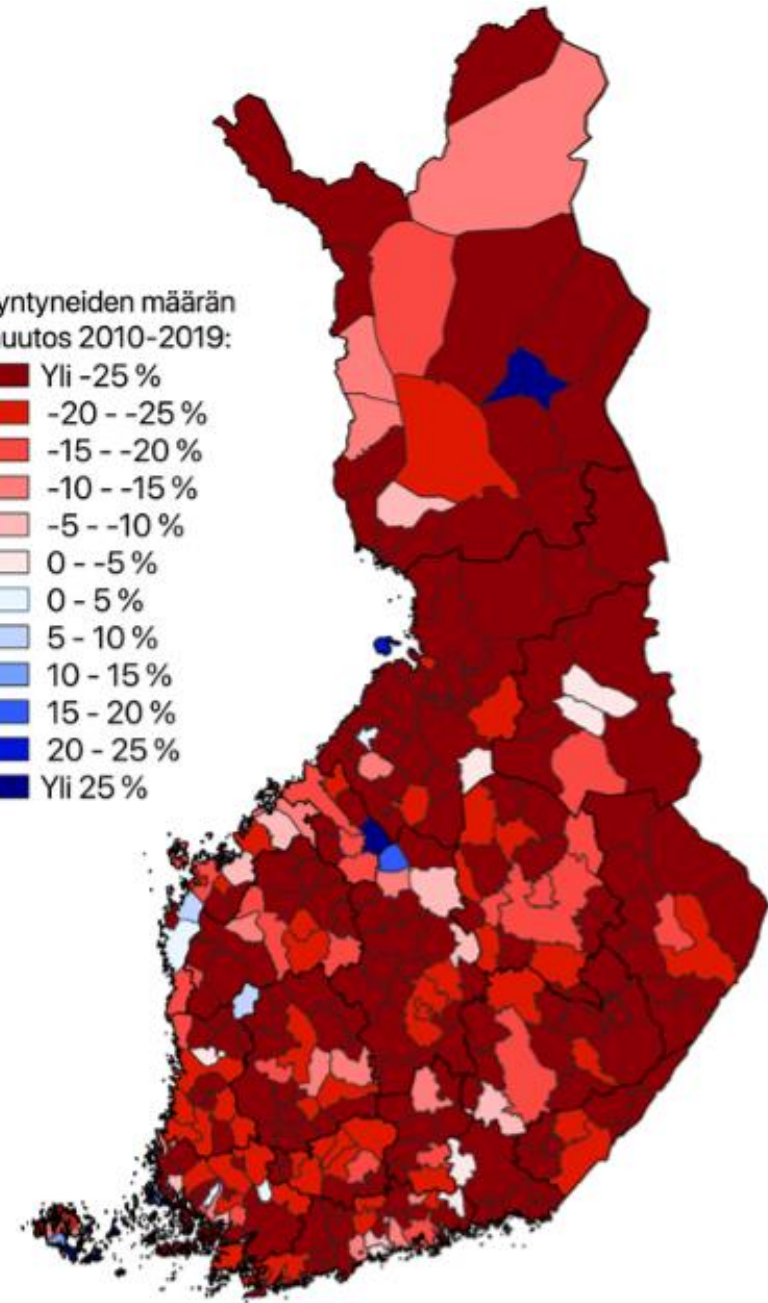

Mitä tapahtui syntyvyydelle 2010-luvulla?

Blogi: Mitä tapahtui syntyvyydelle 2010-luvulla? – MDI. Rasmus Aro

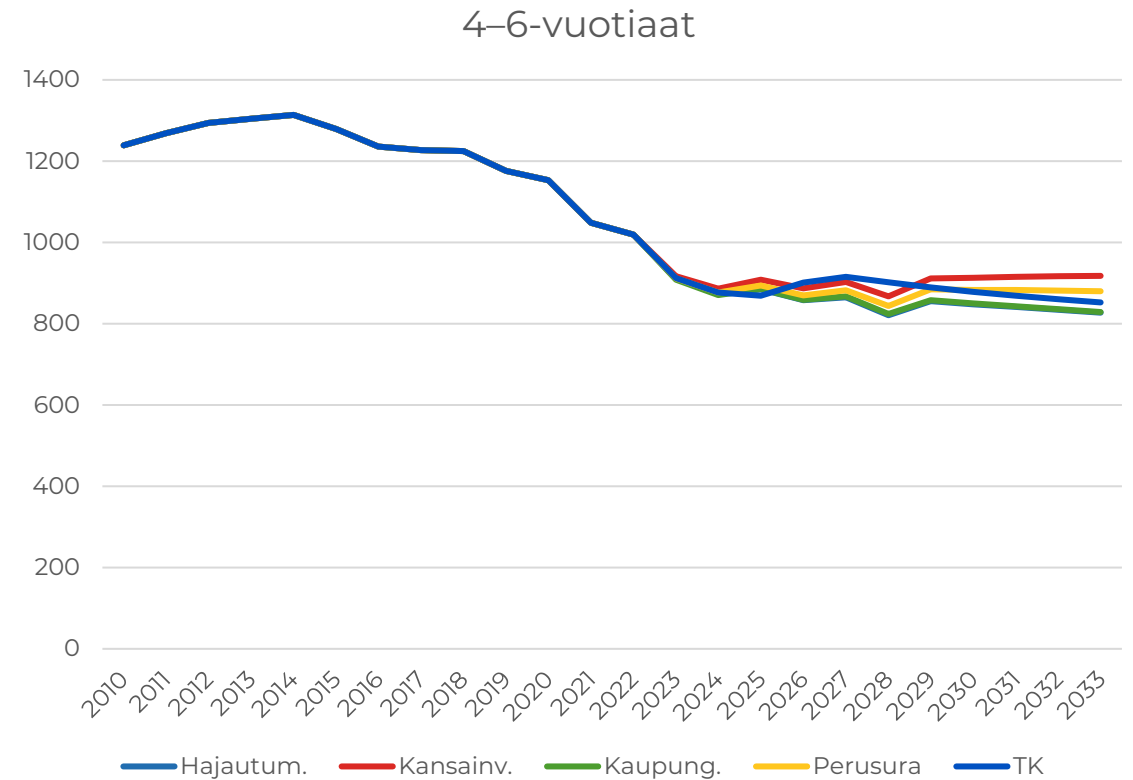
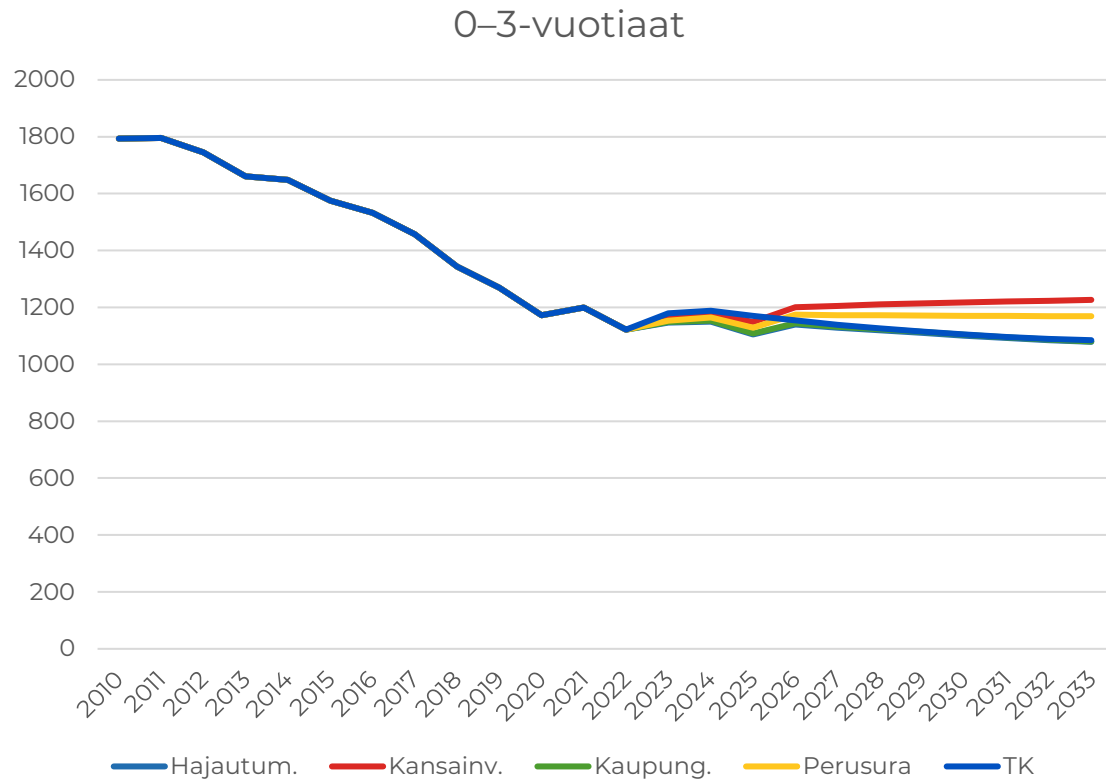
- Suomen kokonaishedelmällisyysluku oli pohjoismaista keskitasoa vielä 2010-luvun alussa
- Luku romahti Pohjoismaiden 250 mittausvuoden matalimmalle tasolle 2019 ja uudelleen 2020
- Syntyvyys laski käytännössä kaikkialla Suomessa
- Erityisen haastavassa tilanteessa ovat kunnat, joissa muuttotappiot ovat jatkuneet jo pitkään
- Syntyvyyden voimakas lasku tulee muuttamaan maatamme, ellei merkittävää elpymistä tapahdu
- Varmaa on jo nyt, että kouluissa tulee tapahtumaan valtava muutos: peruskouluun siirtyy vuosi vuodelta pienempiä ikäkohortteja. Tämä muutos voimistuu vähintään 2030-luvulle asti
- **Mitä teemme, kun kouluissa on viidennes tai neljännes oppilaita vähemmän kuin nyt?**

Syntyneiden määrän muutos 2010-2019:

Kajaanin 0–3-vuotiaat ja 4–6-vuotiaat 2010–2022 ja ennusteet 2023–2033

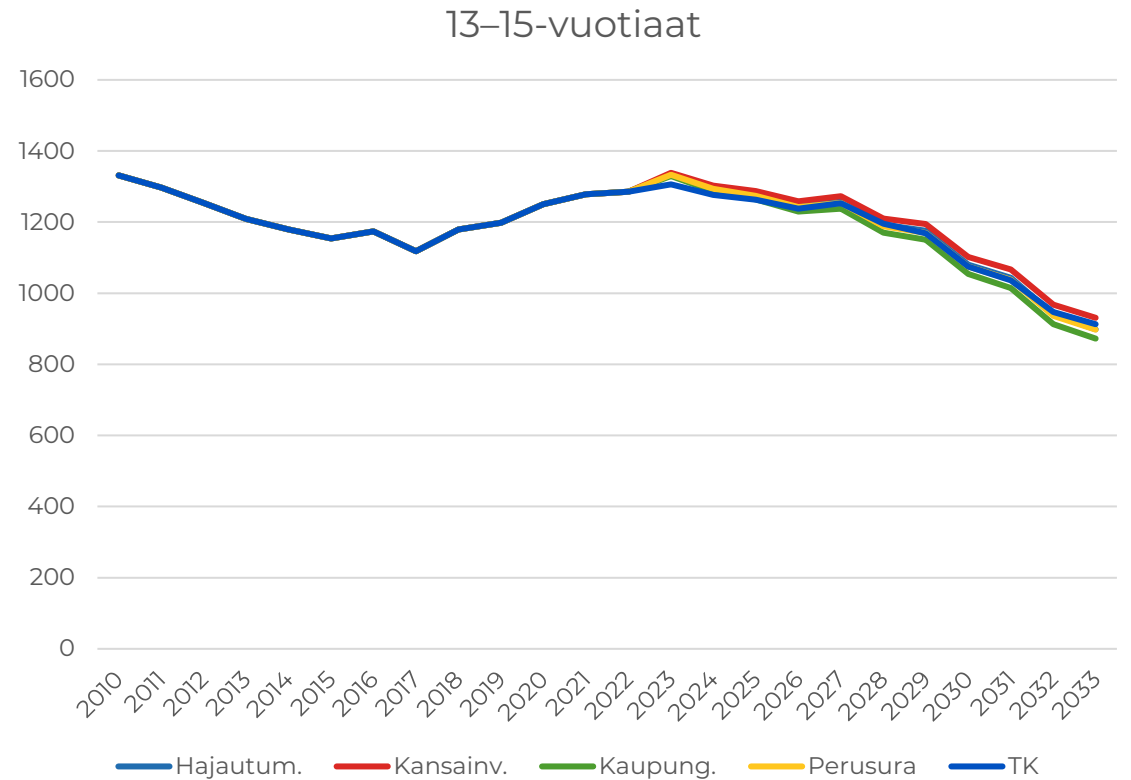
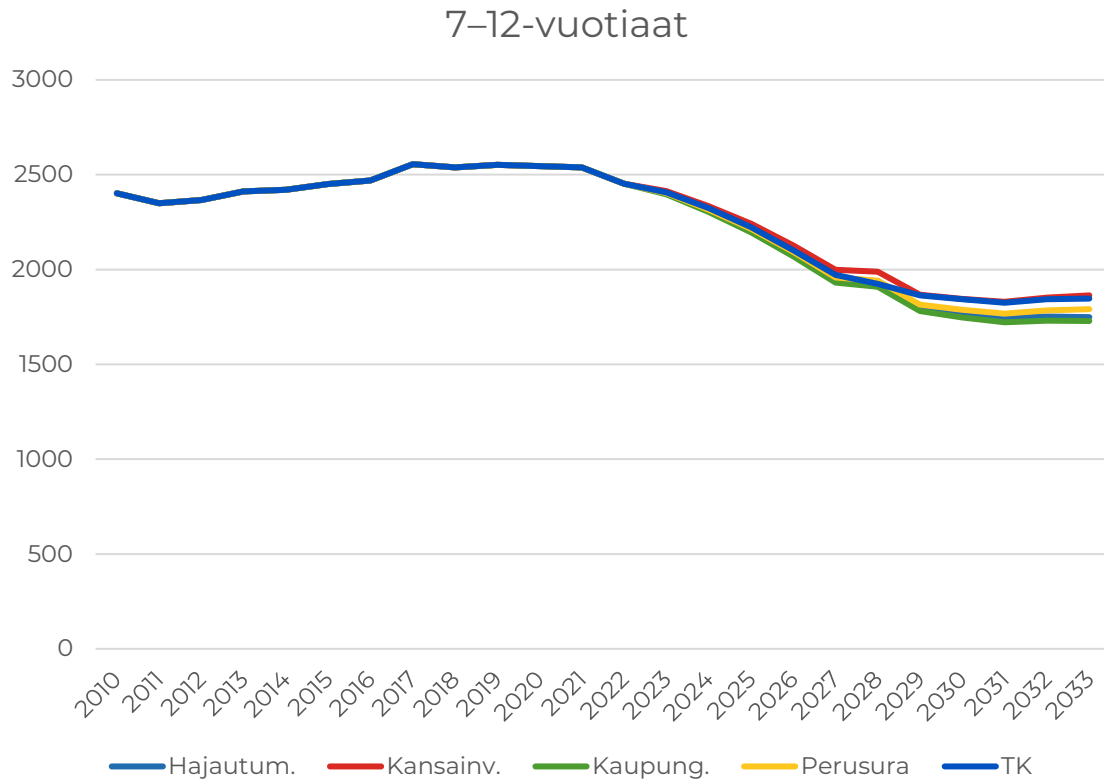
MDI 2023 ennusteen skenaarit: hajautuminen, kansainvälistyminen, kaupungistuminen ja perusura.
Tilastokeskuksen ennuste 2021

Kajaanin 7–12-vuotiaat ja 13–15-vuotiaat 2010–2022 ja ennusteet 2023–2033

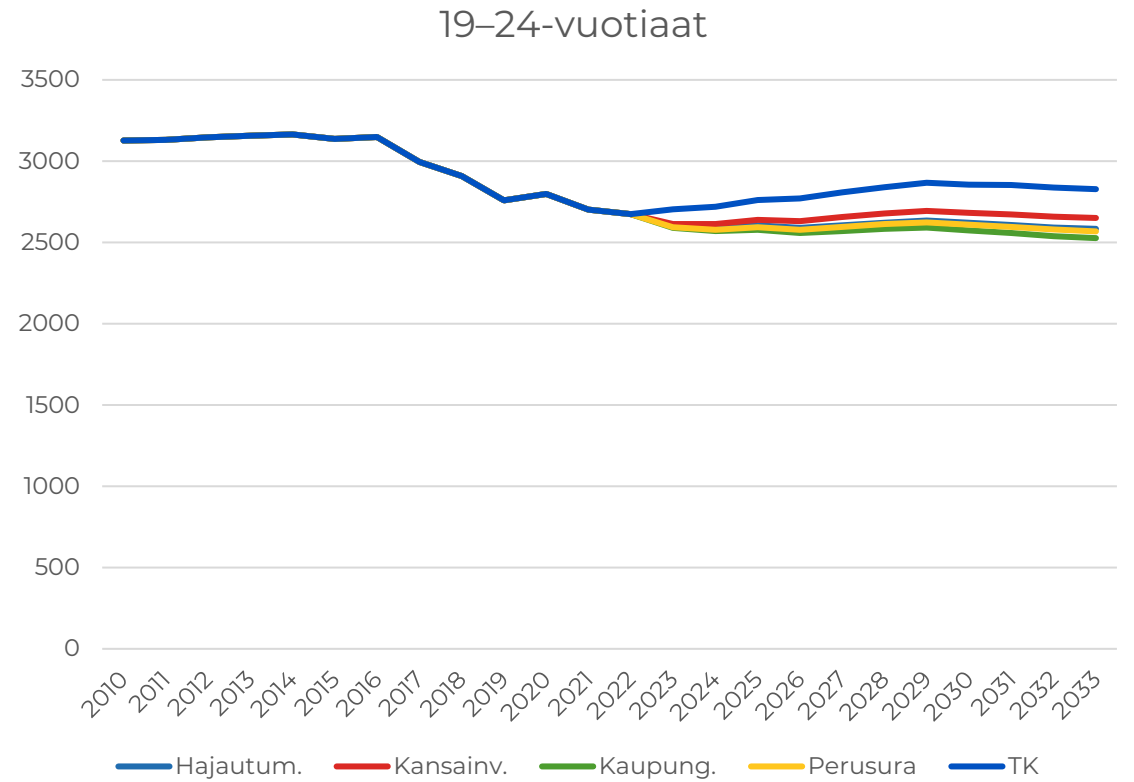
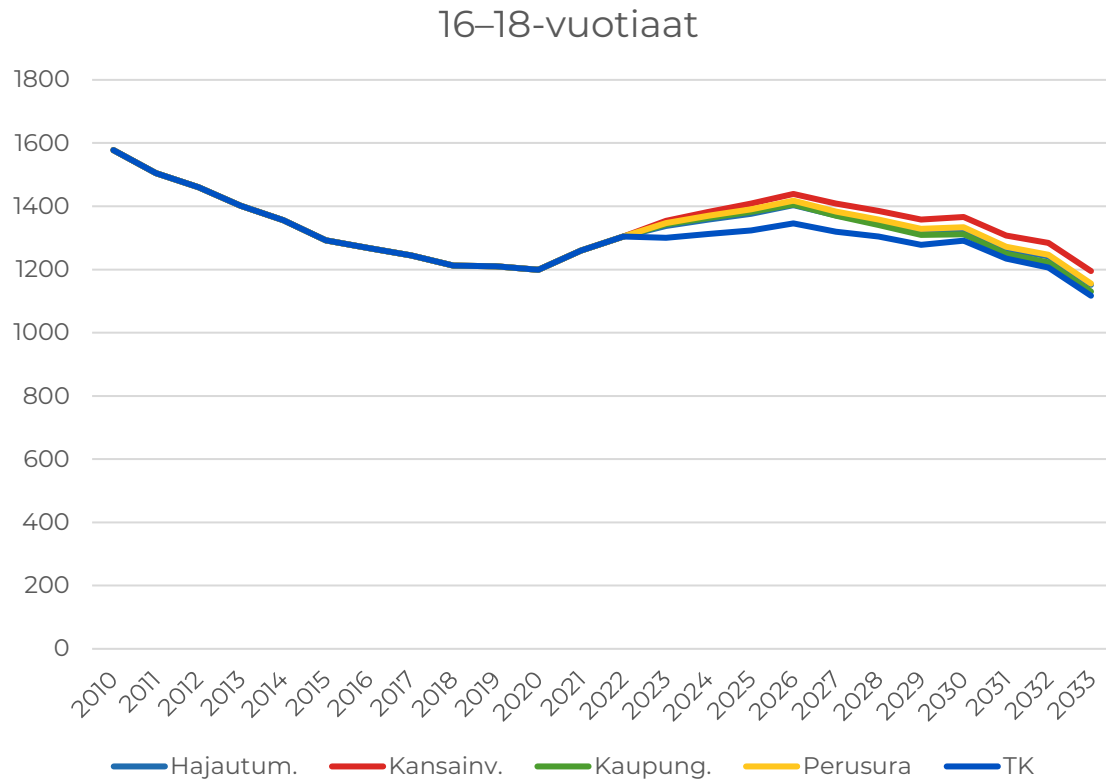
MDI 2023 ennusteen skenaarit: hajautuminen, kansainvälistyminen, kaupungistuminen ja perusura.

Tilastokeskuksen ennuste 2021

Kajaanin 16–18-vuotiaat ja 19–24-vuotiaat 2010–2022 ja ennusteet 2023–2033

MDI 2023 ennusteen skenaarit: hajautuminen, kansainvälistyminen, kaupungistuminen ja perusura.
Tilastokeskuksen ennuste 2021

Kajaanin osa-alueittainen väestöennuste valmistumassa 5/2024

- Kajaanin kaupunki on tilannut MDI:ltä kaupungin osa-alueittaisen väestöennusteen, jonka tarkoituksena on täsmentää käsitystä tulevaisuuden palvelutarpeista. Ennuste sisältää kaksi keskeistä komponenttia ja tarkastelu tapahtuu tilastoalueittain.
- Toteutuneen kehityksen tarkastelu, jossa muodostetaan yleiskuva väestön toteutuneesta kehityksestä ja keskeisistä muutoksista (kuten syntyvyys). Lisäksi tässä keskitytään kuvaamaan lasten ryhmien sekä hedelmällisessä iässä olevan väestön kehityksen eroihin ja edellytyksiin Kajaanin eri osissa, samalla tarkastellen muuttoliikettä. Tavoitteena on osoittaa erot eri alueiden vetovoimassa ja houkuttelevuudessa lapsiperheiden ryhmässä tällä hetkelle.
- Varsinainen ennuste, jossa koko kunnan ennusteen pohjalta tehdään halutulla aluejaolla väestöennuste vuosille 2023-2040/2050. Ennuste huomioi kunkin alueen ominaispiireet ja kehityksen logiikan erot. Lopputuloksena syntyy kunkin alueen ennakoitu väestönkehitys yksivuotisryhmissä, joiden pohjalta tarkastellaan etenkin lasten ryhmien ennakoitua kehitystä.

Kajaanin kaupunki

3. Talouden tilannekuva

Talouden vastatuuli odotettua navakampi – kuntataloudessa kuluvana vuonna selvä käännö heikompaan

KUNTARAHOITUS: SUOMEN TALOUDEN ENNUSTE, MAALISKUU 2024 Määrän muutos, %

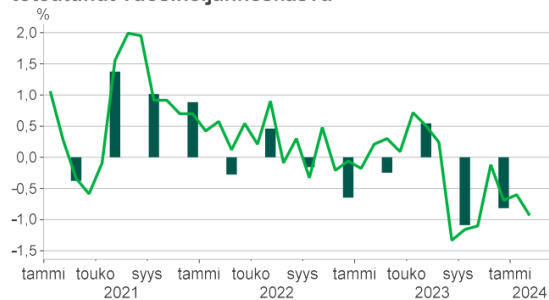
		2023	2024e	2025e
Tarjonta	Bkt	-1,0	↓ -0,5	→ 2,0
	Tuonti	-7,4	→ -1,0	↑ 4,0
Kysyntä	Yksityinen kulutus	-1,0	→ 0,5	→ 1,3
	Julkinen kulutus	5,1	↑ -0,5	→ 0,5
	Investoinnit	-5,1	→ -1,5	↑ 4,0
	Vienti	-1,8	↓ -2,0	↑ 4,5
Muut ennusteet*	Työttömyysaste (15–74 v.)	7,3	↑ 8,0	↑ 7,5
	Kuluttajahintainflaatio	6,3	→ 2,0	→ 1,7

Nuolet: ennustetta ↑ nostettu ↓ laskettu → säilynyt ennallaan.

*Ennuste vuosikeskiarvoina. Lähde: Tilastokeskus, Kuntarahoitus

Suomen bkt-kehitys oli 2023 odotettuakin heikompaa – talouden supistuminen näyttäisi jatkuvan myös 2024 alussa

Suomen bkt:n "kokeellinen pikaestimaatti" ja toteutunut vuosineljänneskasvu

BKT 2023: -1,0%

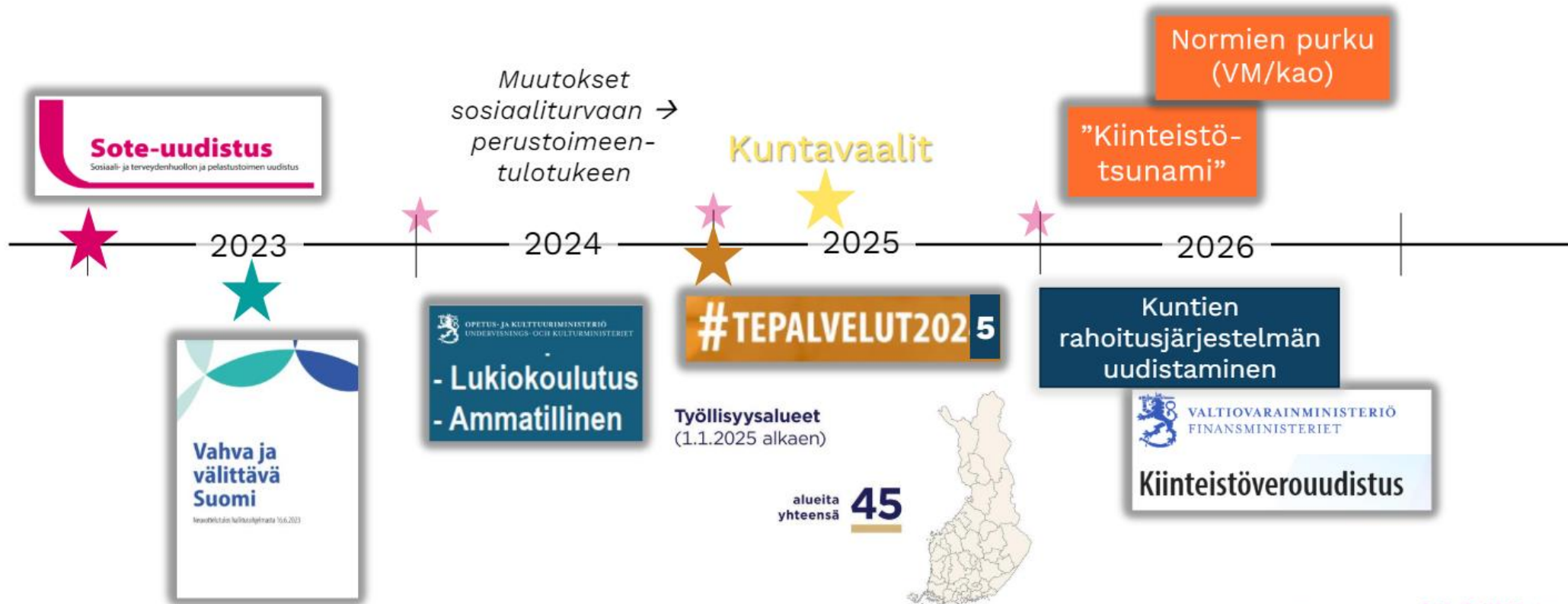
Vuoden 2022 alusta lukien 6/8 vuosineljänneistä pakkasella

Lähde: StatFin, Macrobond, Kuntarahoitus

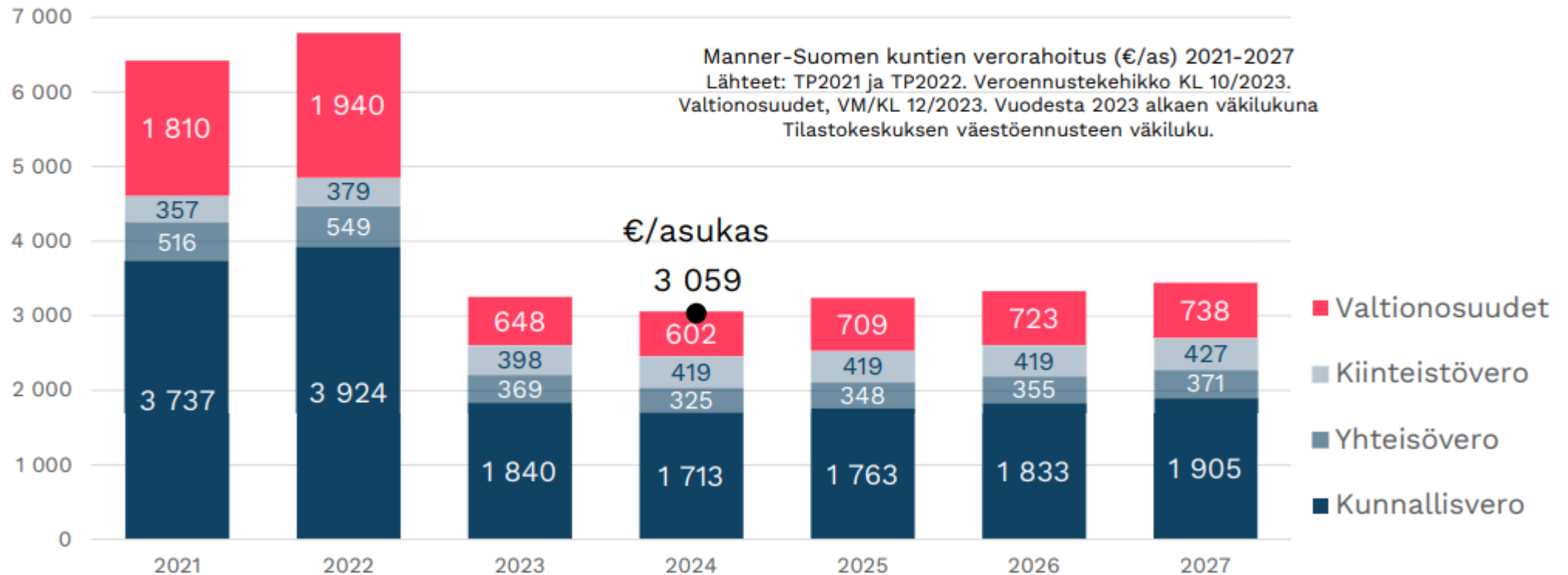

Hallitusohjelma vaikuttaa kuntien talouteen useaa kautta

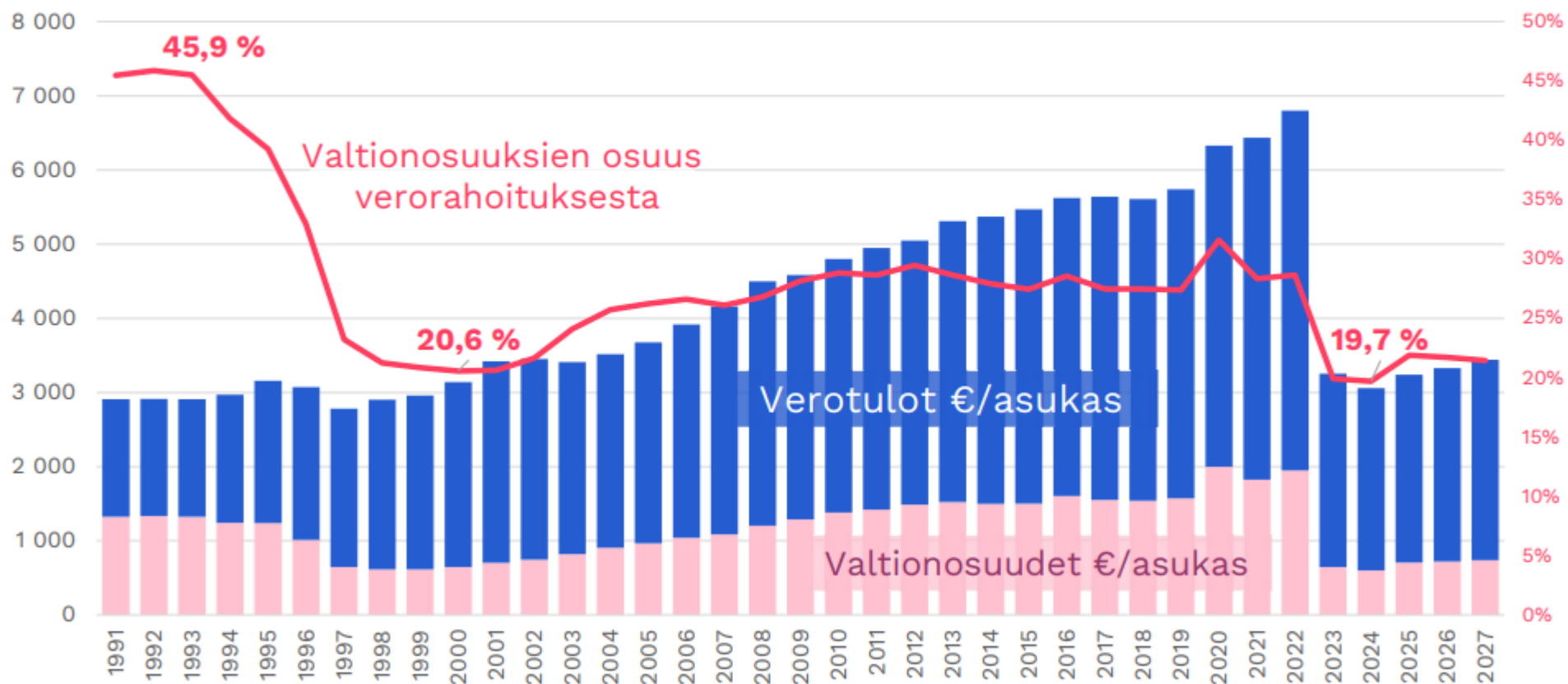
Kuluvat vuodet täynnä kuntatalouteen vaikuttavia uudistuksia

Kuntien toiminnasta valtaosa, noin 80 % rahoitetaan omilla verotuloilla

Valtion rahoitusosuus peruspalveluihin historiallisen alhaisella tasolla vuonna 2024

Kajaanin kaupunki

Kajaanin kaupungin talous

www.kajaani.fi

Kajaanin kaupunki

Talouden painelaskelma TA2024-TS2026 väestöennuste huomioiden

Kajaanin kaupunki										
Peruskaupunki ja liikelaitokset										
Tuloslaskelma (1.000 €) ulkoiset	TP2022	TA 2023 Muutettu	TA 2024	TS 2025 laskennallinen	TS 2026 laskennallinen	2027	2028	2029	2030	keskiarvo 2024-2030
Toimintakate	-268 817	-126 438	-129 355	-138 543	-137 944	-140 289	-142 674	-145 099	-147 566	
<i>Toimintakatteen muutos %</i>	1,6	3,9	2,3	7,1	-0,4	1,7	1,7	1,7	1,7	
Verorahoitus yhteensä	279 789	128 698	133 807	140 434	141 655	145 055	148 246	151 656	154 537	
<i>Verorahoituksen muutos %</i>	4,4	-0,6	4,0	5,0	0,9	2,4	2,2	2,3	1,9	
Rahoitustuotot ja -kulut	3 532	12 041	8 556	9 049	8 936	8 936	8 936	8 936	8 936	
Vuosikate	14 505	14 301	13 009	10 940	12 647	13 702	14 508	15 492	15 907	13 744
Suunnitelmapoistot	-16 181	-17 254	-16 637	-17 062	-17 143	-17 704	-18 285	-18 672	-19 040	
Arvonalentumiset	-611									
Satunnaiset erät	1 852									
Tilikauden tulos	-435	-2 951	-3 628	-6 122	-4 496	-4 002	-3 777	-3 180	-3 133	-4 048
Tilinpäätössiirrot yhteensä	961	215	1 557	1 468	1 468	1 468	1 468	1 468	1 468	0
Tilikauden yli- / alijäämä	525	-2 736	-2 071	-4 654	-3 028	-2 534	-2 309	-1 712	-1 665	-2 568
Nettoinvestoinnit	14 752	19 603	20 231	20 249	18 778	23 400	23 400	23 400	18 400	
Lainakanta	138 260	118 000	126 200	135 400	141 400	151 098	159 990	167 898	170 391	

Painelaskelmassa:

- TA2024 – 2026 (huomioitu KLL rahoituspäätös 2024)
- Sopeuttamisohjelma 2023-2026 (täysimääräisesti)
- TE-uudistuksen laskelmat 11/2023 huomioitu
- FCG Painelaskelman 6/2023 väestörakenteen muutosvaikutus valtiosuuksiin
- Investoinnit – painelaskelman mukaan 21,2 M euroa vuositasolla

Rahoituslaskelma ja lainakanta

(kaupunki + liikelaitokset)

Kaupungin ja liikelaitosten rahoituslaskelmien yhdistelmä				
	2023	2024	2025	2026
	Yhteensä	Yhteensä	Yhteensä	Yhteensä
RAHOITUSOSA 1000 €				
Toiminnan rahavirta	19 643	12 209	10 940	12 696
Vuosikate	21 186	12 209	10 940	12 696
Tulorahoituksen korjaukset	-1 543	0	0	0
Investointien rahavirta	-18 006	-20 213	-20 249	-18 778
Investointimenot	-19 805	-20 213	-20 249	-18 778
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 589	0		0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	210			0
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 637	-8 236	-9 309	-6 082
Rahoituksen rahavirta	-16 487	8 325	7 325	625
Lainakannan muutokset	-23 794	8 200	7 200	500
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	22 200	23 000	17 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-15 986	-14 000	-15 800	-16 500
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-7 808			
Muut maksuvalmiuden muutokset	7 307			
Vaikutus maksuvalmiuteen	-14 850	89	-1 984	-5 457
Investointien tulorahoitus %	116,3 %	60,4 %	54,0 %	67,6 %
Lainanhoitokate	1,3	0,7	0,5	0,6

Lainakanta

- TP 2022 138 milj.€ (3 829 eur/asukas)
- TP 2023 117,3 milj.€ (3 214 eur/asukas)
- TA 2024 125,5 milj. €
- TS 2025 133 milj. €
- TS 2026 139 milj. €

Tavoite

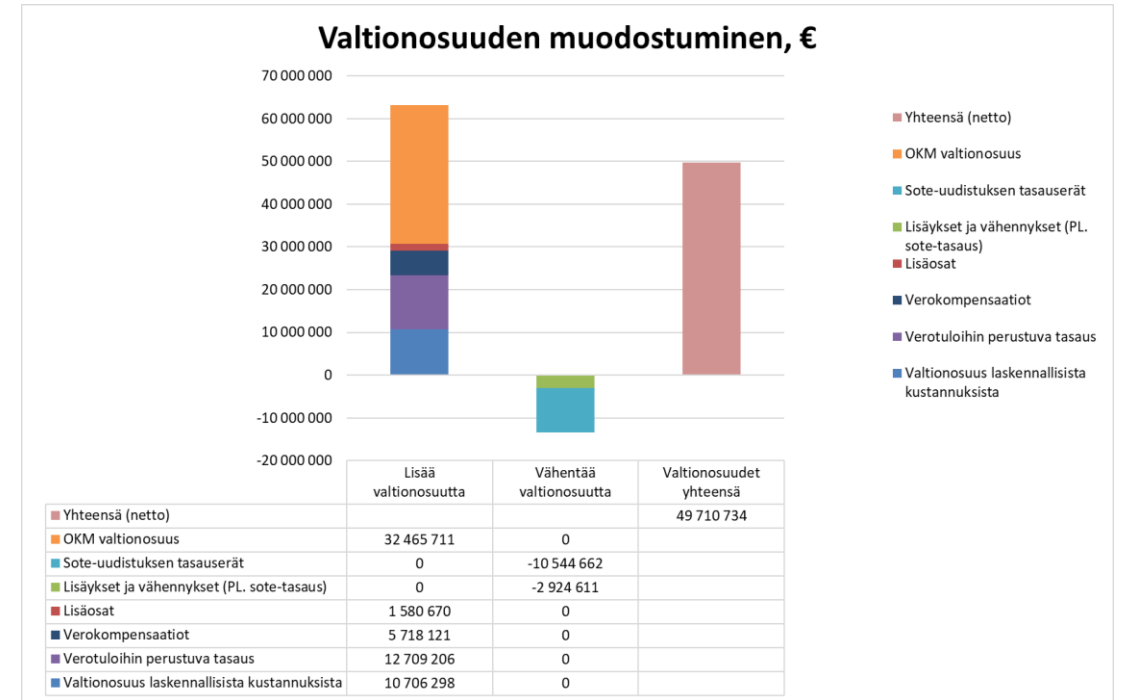
Lainakanta ei saa ylittää suunnittelukaudella vuoden 2026 loppuun asti vuoden 2022 lainakannan tasoa 138 miljoonaa euroa. Tulorahoituksen tulee riittää vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun.

Tulorahoituksen riittävyyttä mitataan rahoituslaskelman lainanhoitokatearvon avulla ja tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi.

Kajaani / Valtionosuusrahoitus 2024

KUNNAN VALTIONOSUUSRAHOITUS 2024				
Kunta:	Kajaani	<i>Klikkaa solu aktiiviseksi ja valitse kunta alasvetovalikosta</i>		
Asukasluku 31.12.2022:	36 297			
YHTEENVETO				
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (VM)	Valtion talousarvioesitykset (vm.fi)	euroa	euroa/asukas	
Ikärakenne		53 376 260	1 471	
Muut laskennalliset kustannukset		7 735 319	213	
Kunnan laskennalliset kustannukset yhteensä		61 111 579	1 684	
Kunnan omarahoitusosuus laskennallisesta kustannuksesta	-1 388,69 €/asukas	-50 405 281	-1 389	
Valtion osuus laskennallisesta kustannuksesta		10 706 298	295	
Lisäosat		1 580 670	44	
Valtionosuuteen tehtävät vähennykset ja lisäykset yhteensä		-13 469 273	-371	
JOSTA: sote-uudistuksen tasauuserät:				
Muutosrajoitin		-5 510 660	-152	
Siirtymätasaus (vuonna 2024)		-3 009 613	-83	
Jälkikäiteistarkistuksesta johtuva valtionosuuden lisäsiirtotarve		-3 283 788	-90	
Määräaikainen lisäys kompensoimaan lisäsiirtotarpeen muutosta		1 259 399	35	
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus ennen tulopohjan tasausta		-1 182 305	-33	
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus (+tasauslisä/-tasausvähennys)		12 709 206	350	
1. Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (VM)		11 526 902	318	
2. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet				
Vuoden 2024 rahoitus		32 465 711	894	
Laskurilla laskettu rahoitus vuodelle 2024 (täytä arviotiedot välilehdille 8 ja 9)		-10 744 856	-296	
Mistä				
- kunnan omarahoitusosuus lukiokoulutukseen (2024 taso)	-98,00 €/asukas	-3 557 106		
- kunnan omarahoitusosuus ammatilliseen koulutukseen (2024 taso)	-206,00 €/asukas	-7 477 182		
- positiiviset erät (esim. lukiorahoitus, vammaiskorotukset, opistot, taidelaitokset, apip)		289 432		
Kunnan valtionosuusrahoitus 2024		43 992 613	1 212	
Kunnan valtionosuusrahoitus 2024 itse syötetyillä opetus- ja kulttuuritoimen tiedoilla		782 046	22	
Veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvaus		5 718 121	158	
Kunnan valtionosuus ja veromenetysten korvaukset yhteensä 2024		49 710 734	1 370	
Kunnan valtionosuus ja veromen. korvaus 2024 itse syötetyillä opetus- ja kulttuuritoimen tiedoilla		782 046	22	
Esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvaukset				
Kotikuntakorvaukset, netto		-286 122		
Kunnan valtionosuus, veromenetysten korvaus ja kotikuntakorvaukset 2024		49 424 612	1 362	

Ikärakenteen laskennalliset kustannukset 2024				
Kunta:	Kajaani			
Asukasluku 31.12.2022:	36 297			
<i>Laskennalliset kustannukset, euroa</i>				
Ikärakenne	<i>määrä</i>	<i>perushinta</i>		
0-5-vuotiaat	1 759	8 186,31	14 399 719	4,8 %
6-vuotiaat	382	8 686,50	3 318 243	1,1 %
7-12-vuotiaat	2 452	7 231,33	17 731 221	6,8 %
13-15-vuotiaat	1 285	12 434,58	15 978 435	3,5 %
Yli 16-vuotiaat	30 419	64,06	1 948 641	83,8 %
Ikärakenne yhteensä:	36 297	1 470,54	53 376 260	100,0 %

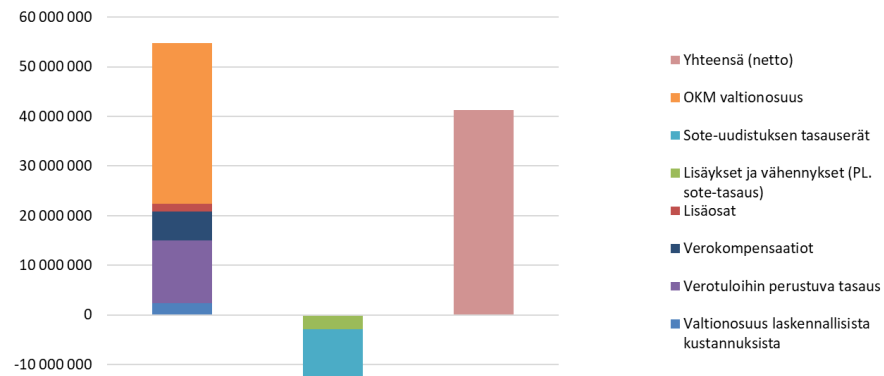
Skenaario / Tilastokeskuksen v. 2030 ikärakenteella ja väestötiedoilla v. 2024 tasossa

KUNNAN VALTIONOSUUSRAHOITUS 2024				
Kunta:	Kajaani	<i>Klikkaa solu aktiiviseksi ja valitse kunta alasetoalvikosta</i>		
Asukasluku 31.12.2022:	36 297			
YHTEENVETO				
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (VM)	Valtion talousarvioesitykset (vm.fi)	euroa	euroa/asukas	
Ikärakenne		45 011 608	1 240	
Muut laskennalliset kustannukset		7 735 319	213	
Kunnan laskennalliset kustannukset yhteensä		52 746 927	1 453	
Kunnan omarahoitusosuus laskennallisesta kustannuksesta	-1 388,69 €/asukas	-50 405 281	-1 389	
Valtion osuus laskennallisesta kustannuksesta		2 341 646	65	
Lisäosat		1 580 670	44	
Valtionosuuteen tehtävät vähennykset ja lisäykset yhteensä		-13 469 273	-371	
JOSTA: sote-uudistuksen tasauzerät:				
Muutosrajoitin		-5 510 660	-152	
Siirtymätasaus (vuonna 2024)		-3 009 613	-83	
Jälkikäiteistarkistuksesta johtuva valtionosuuden lisäsiirtotarve		-3 283 788	-90	
Määräaikainen lisäys kompensoimaan lisäsiirtotarpeen muutosta		1 259 399	35	
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus ennen tulopohjan tasausta		-9 546 957	-263	
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus (+tasauslisä/-tasausvähennys)		12 709 206	350	
1. Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (VM)		3 162 249	87	
2. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet				
Vuoden 2024 rahoitus		32 465 711	894	
Laskurilla laskettu rahoitus vuodelle 2024 (täytä arviotiedot välilehdille 8 ja 9)		-10 744 856	-296	
<i>Mistä</i>				
- kunnan omarahoitusosuus lukiokoulutukseen (2024 taso)	-98,00 €/asukas	-3 557 106		
- kunnan omarahoitusosuus ammatilliseen koulutukseen (2024 taso)	-206,00 €/asukas	-7 477 182		
- positiiviset erät (esim. lukiorahoitus, vammaiskorotukset, opistot, taidelaitokset, apip)		289 432		
Kunnan valtionosuusrahoitus 2024		35 627 960	982	
Veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvaus		5 718 121	158	
Kunnan valtionosuus ja veromenetysten korvaukset yhteensä 2024		41 346 081	1 139	
Esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvaukset				
Kotikuntakorvaukset, netto		-286 122		
Kunnan valtionosuus, veromenetysten korvaus ja kotikuntakorvaukset 2024		41 059 959	1 131	

Ikärakenteen laskennalliset kustannukset 2024

Kunta:	Kajaani		Laskennalliset kustannukset, euroa	
Asukasluku 31.12.2022:	36 297			
Huom. Ikärakenne v.2030 ennusteella				
Ikärakenne	määrä	perushinta		
0-5-vuotiaat	1 690	8 186,31	13 837 593	4,8 %
6-vuotiaat	293	8 686,50	2 545 145	0,8 %
7-12-vuotiaat	1 843	7 231,33	13 327 341	5,3 %
13-15-vuotiaat	1 075	12 434,58	13 367 174	3,1 %
Yli 16-vuotiaat	30 196	64,06	1 934 356	86,0 %
Ikärakenne yhteensä:	35 097	1 282,48	45 011 608	100,0 %

Valtionosuuden muodostuminen, €

-8,3 M€ vs. nykytila

	Lisää valtionosuutta	Vähentää valtionosuutta	Valtionosuudet yhteensä
Yhteensä (netto)			41 346 081
OKM valtionosuus	32 465 711	0	
Sote-uudistuksen tasauzerät	0	-10 544 662	
Lisäykset ja vähennykset (PL sote-tasaus)	0	-2 924 611	
Lisäosat	1 580 670	0	
Verokompensaatiot	5 718 121	0	
Verotuloihin perustuva tasaus	12 709 206	0	
Valtionosuus laskennallisista kustannuksista	2 341 646	0	

Yleistä peruspalvelujen valtionosuuksista

- Valtaosa kuntien varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen valtionosuusrahoituksesta määräytyy valtiovarainministeriön hallinnoiman peruspalvelujen valtionosuuden laskentatekijöiden kautta.
- Peruspalvelujen valtionosuus koostuu kuntien kustannuserojen sekä tulopohjan tasauksesta.
 - Kustannuserojen **laskentaperusteena ovat asukasmäärän ja ikärakenteen lisäksi erilaiset olosuhdetekijät.**
 - Tulopohjaa tasataan kunnan verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen kautta.
- Varsinaisesta peruspalvelujen valtionosuudesta eriytettynä osana kunnille maksetaan myös veromenetysten korvausta.

Esitetystä skenaariorista

- Esitetty skenaario perustuu siihen, että mikäli nyt vuonna 2024 Kajaanin väestörakenne olisi tilastokeskuksen ennusteen v. 2030 mukainen niin kuinka paljon valtionosuuksia saisimme.
- Väkiluvun muutos on huomioitu kaikissa ikäryhmissä.
 - Ikärakenteen kautta muodostuvia laskennallisia kustannuksia kertyisi 45 milj. euroa (nykytila 53,3 milj. euroa)
 - **Peruspalvelujen valtionosuutta muodostuisi 8,3 milj. euroa vähemmän vuositasolla**

Kajaanin kaupunki

4. Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen nykytila

- Kunnallisia päiväkoteja 18 (Toimipisteitä 21)
- Yksityisiä päiväkoteja 8 (1.8.2024 alkaen 7 yksityistä päiväkotia)
- Yksityisiä perhepäivähoitajia 15 (1.8.2024 alkaen 14 yksityistä perhepäivähoitajaa)
- Kerhotoimintaa kahdessa toimipisteessä: Silmun kerho keskustassa (Seminaari) ja Jormuan kerho
- Esiopetusta järjestetään 16 kunnallisessa toimipisteessä ja 6 yksityisessä päiväkodissa toimikaudella 2023–2024.
- Erityisopetuksen integroitu lapsiryhmä kolmessa kunnallisessa päiväkodissa.

Varhaiskasvatuksen nykytila

- Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa tilat käytössä yli kapasiteetin.
 - Kantakaupungissa laskennallisia päiväkotipaikkoja 1165, tammikuussa 2024 lapsia 1227
 - Kunnallisissa päiväkodeissa käytössä esimerkiksi liikuntasaliin perustettuja lisäryhmiä ym. sisäisiä laajennusryhmiä.
- Yksityinen varhaiskasvatus toiminut "puskurina" lapsimäärän laskiessa.
 - Yksityisistä päiväkodeista on vähentynyt 7 vuodessa noin 120 päiväkotipaikan verran (netto).
 - Yksityinen perhepäivähoito vähentynyt 7 vuodessa 68 paikan verran.
- Kajaanissa Suomen korkeimpia varhaiskasvatuksen osallistumisasteita, 82 % (v. 2022).
 - Mitä korkeampi osallistumisaste, sitä enemmän palvelun tuottamiseen kuluu rahaa.
 - Vertailukunnissa hajontaa: Kokkola 71,7 % - Mikkeli 81,2 %
 - Varhaiskasvatuspalvelun kysyntä säilynyt korkeana osallistumisasteen nousun ja maahanmuuton takia, vaikka syntyvyys laskee.
- Varhaiskasvatuksessa oltava tilakapasiteettia myös toimikauden korkeimman kysynnän ajalle maaliskuussa.
- Ennustaminen haastavaa, sillä palvelu on järjestettävä sitä tarvitseville (työllistyminen, opiskelu) nopeimmillaan kahdessa viikossa.

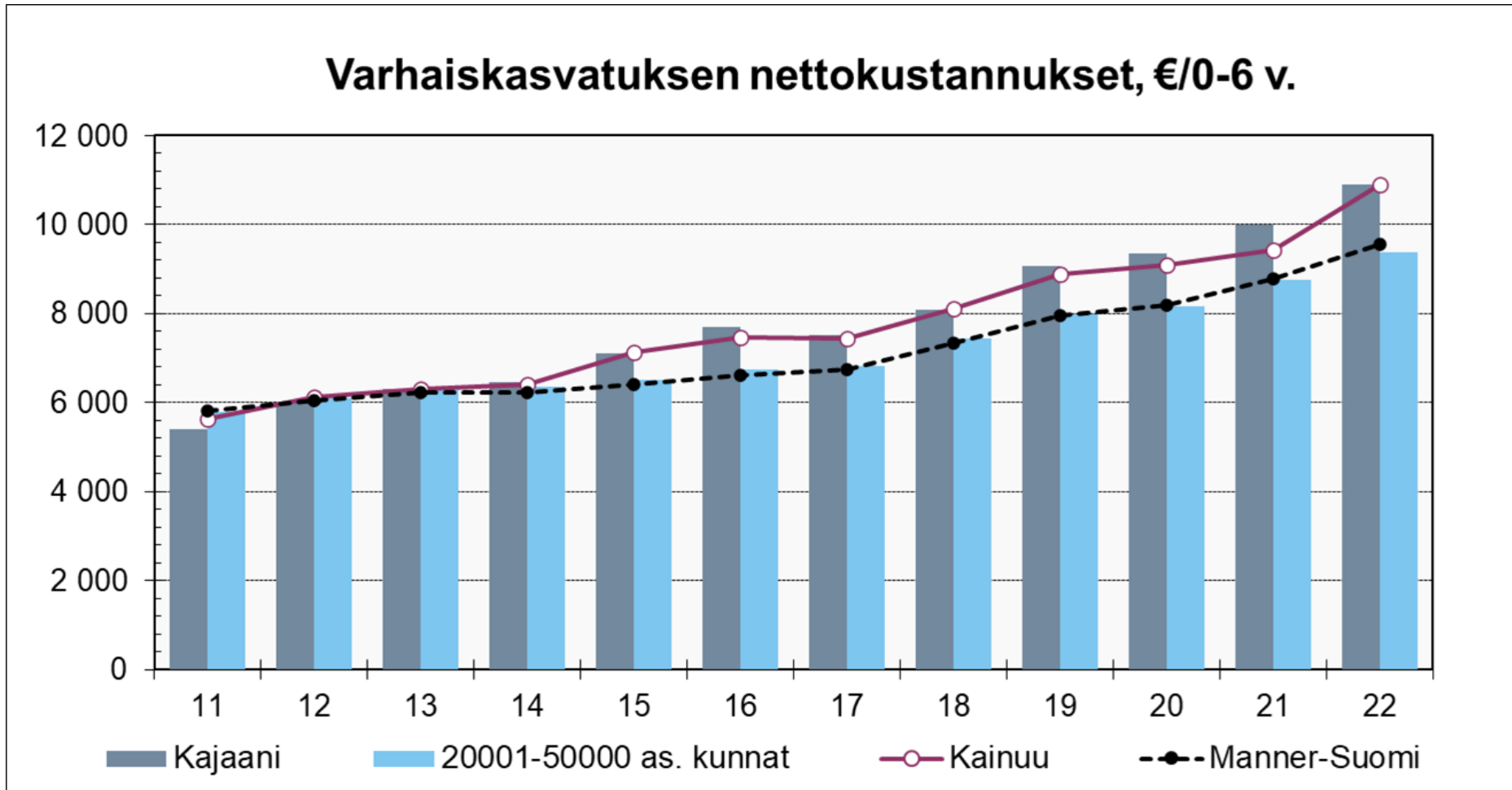
Varhaiskasvatuksen tulevaisuuden näkymiä

- Syntyvyys jatkaa tasaista laskua.
- Maahanmuutto jatkaa tasaista kasvua.
 - KAMK jatkaa kansainvälisten opiskelijoiden rekrytoinnin kasvustrategiaa.
 - Hyvinvointialueelle rekrytoidaan ulkomaalaisia työntekijöitä perherekrytoinnilla.
 - Kajaanin ja Sotkamon vastaanottokeskusten asiakasperheiden varhaiskasvatuspalvelut tuotetaan pääosin Kajaanissa.
- Ennusteissa varhaiskasvatusikäisten lasten määrä laskee, mutta hitaasti. Suurin pudotus varhaiskasvatusikäisten määrässä on jo tapahtunut.
 - MDI:n ennustemallissa 0-6 –vuotiaiden ikäryhmässä ei tapahdu juuri muutosta.
 - Tilastokeskuksen ennusteessa 0-6 –vuotiaiden määrä laskee vuoteen 2031 mennessä 100 lasta. (v. 2024 2065 lasta -> v. 2031 1965 lasta)
- Lasten tuen tarve jatkaa tasaista kasvua.

VARHAISKASVATUKSEN TALOUS

Varhaiskasvatuksen nettokustannukset, €/0-6 v

Lähde: Kuntien palvelutuotannon kustannuksia vuosilta 2011-2022 (kust.aikasarja 2023A)

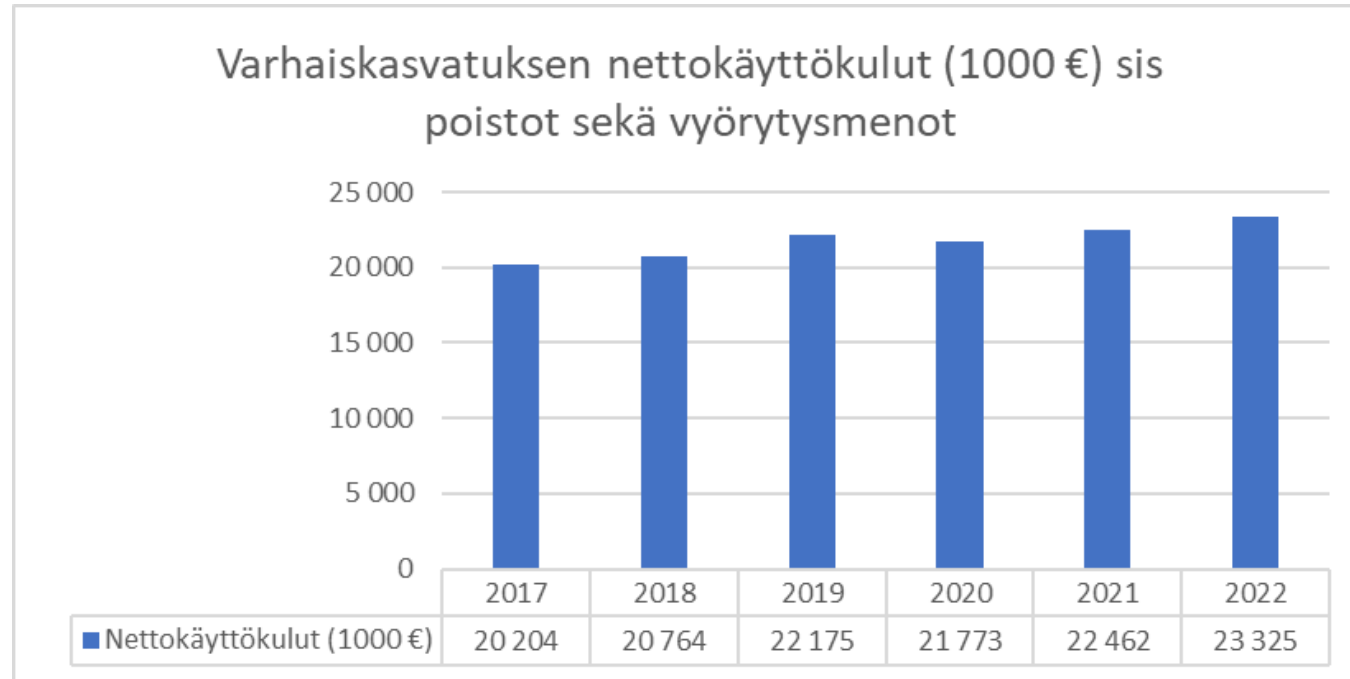
Varhaiskasvatuksen kustannuksien vertailu 2022, 0-6 vuotiaat

(Vertailu ei huomioi kuntien välisiä eroja varhaiskasvatuksen osallistumisasteessa.)

0-6 vuotiaat kunnassa	2141	1161	993	3625	2425	2535	2847	1495	2151	1377
Varhaiskasvatus, euroa per lapsi	Kajaani	Iisalmi	Kemi	Kokkola	Kotka	Lohja	Mikkeli	Raahe	Rauma	Tornio
Ulkoiset toimintakulut:										
Henkilöstökulut	6063	4847	6835	5431	7352	6674	5729	5978	5941	4813
Asiakaspalvelujen ostot	1842	3588	0	397	1089	926	1839	355	1189	1332
Muiden palvelujen ostot	359	205	658	93	806	216	276	102	133	268
Aineet ja tarvikkeet	104	68	88	65	94	96	69	65	87	53
Avustukset	584	543	547	926	609	676	671	1093	723	586
Vuokrakulut	291	22	201	11	0	50	12	396	16	11
Muut kulut	27	-2	42	13	12	3	14	9	17	32
Ulkoiset toimintakulut yhteensä	9270	9273	8370	6935	9962	8641	8611	7998	8105	7094
Sisäiset toimintakulut:										
Sisäiset palvelujen ostot	1131	968	251	772	693	1622	1146	1037	918	721
Sisäiset vuokrat	704	513	927	1331	1340	1127	1059	186	1116	386
Sisäiset toimintakulut yhteensä	1715	1482	1178	2103	2033	2749	2205	1223	2034	1108
Poistot ja arvonalentumiset	32	32	324	261	3	11	48	225	25	14
Vyörytyskulut	687	715	559	166	326	0	70	331	241	0
Käyttökulut yhteensä (sis+ulk)	11704	11502	10431	9465	12324	11390	10934	9777	10405	8217
Ulkoiset toimintatuotot:										
Myyntituotot	85	177	1	35	59	-17	32	1	22	2
Maksutuotot	489	350	696	693	575	757	432	533	694	560
Tuet ja avustukset	182	298	557	29	374	557	252	249	221	227
Vuokratuotot	3	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Muut tuotot	0	20	0	1	1	0	1	0	1	5
Ulkoiset toimintatuotot yhteensä	759	845	1254	760	1009	1297	717	783	939	794
Sisäiset toimintatuotot	50	18	0	0	0	0	0	0	2	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vyörytystuotot	0	268	0	0	0	0	0	0	0	0
Käyttötuotot yhteensä (ulk+sis)	809	1130	1254	760	1009	1297	717	783	941	794
Nettokäyttökustannus	10894	10372	9178	8707	11370	10103	10216	8809	9464	7517

Lähde: Tutkihallintoa.fi

Varhaiskasvatuksen kustannuksien kehitys 2017 - 2022

Kajaani	2 017	2 018	2 019	2 020	2 021	2 022	Muutos % 2017 - 2022
Käyttökulut (1000 €)	22 148	22 223	23 913	23 286	23 908	25 057	13
Käyttötuotot (1000 €)	1 944	1 459	1 738	1 513	1 446	1 732	-11
Nettokäyttökulut (1000 €)	20 204	20 764	22 175	21 773	22 462	23 325	15

Lähde :Tilastokeskus (Tehtäväluokka Varhaiskasvatus 2017-2020) ja Valtiokonttori (palveluluokat Päiväkotitoiminta ja perhepäivähoito 2021-2022)

Varhaiskasvatuksen kustannuksien kehitys 2017 - 2022

Varhaiskasvatuksen nettokustannukset € per 0-6 vuotiaat	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Muutos % 2017 - 2022
Kajaani	7528	8 086	9 070	9 365	9 992	10 894	45
Iisalmi	7037	7 967	8 722	8 788	9 654	10 372	47
Kemi	6040	6 147	6 738	6 774	7 657	9 178	52
Kokkola	5731	6 113	6 772	7 042	7 706	8 707	52
Kotka	7212	8 083	9 476	9 777	10 458	11 370	58
Lohja	7306	7 878	8 067	8 365	8 803	10 103	38
Mikkeli	7096	7 919	8 527	8 890	9 387	10 216	44
Raahe	5188	6 207	6 744	6 848	7 772	8 809	70
Rauma	6255	7 042	7 349	4 643	8 351	9 464	51
Tornio	5037	5828	6253	6185	8052	7517	49

Lähde:

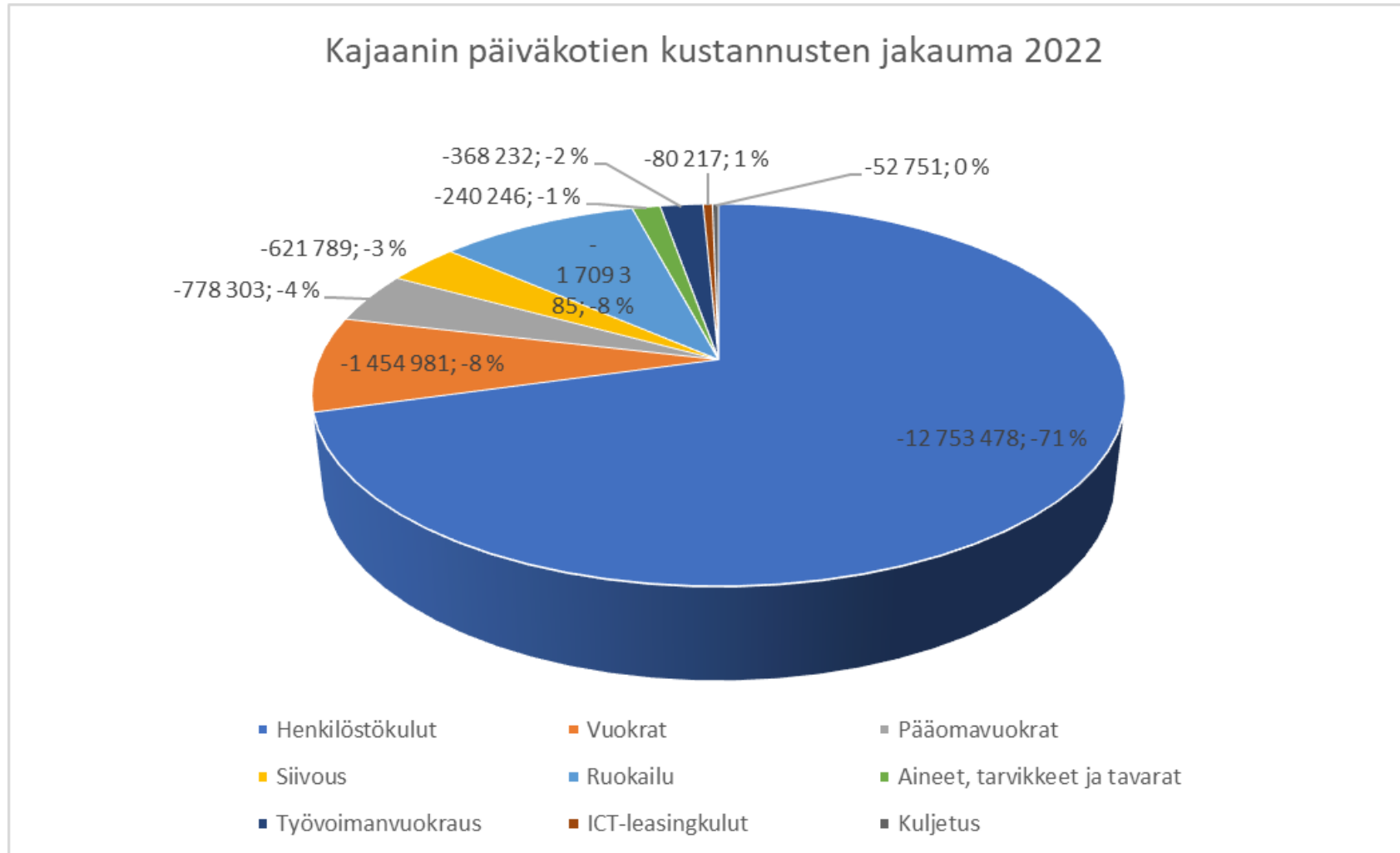
0-6 vuotiaat :Kuntien palvelutuotannon kustannuksia vuosilta 2011 -2022 (kust.aikasrja 2023A)

Varhaiskasvatuksen päiväkotien kustannuksia, €-/lapsi 2022 (sis. esiopetus)

Varhaiskasvatuksen yksiköiden kustannukset 2022 €/lapsi	Henkilöstökulut	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	Tilavuokrat	Sisäiset pääomavuo- krat	Ateriapalvelut	Siivous	Työvoiman vuokraus	ICT leasingkulut	Linja- auto/taksi	Nettomenot
Lohtajan päiväkot	-9 559	-83	-785	-777	-1 213	-411	-710	-52	-3	-12 633
Menninkäisen päiväkot	-11 274	-191	-1 139	-1 019	-1 387	-481	-166	-78	-9	-15 073
Pikku-Ketun päiväkot	-13 456	-126	-1 337	-2 301	-1 618	-681	-219	-87	-40	-19 909
Otanmäen päiväkot	-11 062	-225	-1 232	-1 475	-1 333	-526	-17	-52	-194	-15 406
Vuolijoen päiväkot	-9 649	-256	-1 215	-495	-1 070	-591	0	-64	-182	-13 373
Huuhkajanvaaran päiväkot	-9 960	-116	-1 114	-666	-1 345	-736	-19	-47	0	-12 284
Seminaarin päiväkot	-9 402	-314	-2 319	0	-1 424	-646	-192	-62	-70	-13 727
Purolan päiväkot	-8 778	-237	-1 390	-479	-1 495	-571	-751	-120	0	-12 983
Tapiolan päiväkot	-8 910	-126	-1 185	-184	-1 267	-336	-332	-63	0	-11 021
Mäntylän päiväkot	-9 362	-118	-1 006	-211	-1 283	-491	-463	-92	-39	-12 277
Ratamon päiväkot	-12 152	-109	-1 187	-1 597	-1 477	-632	-348	-109	0	-17 327
Karusellin päiväkot	-8 800	-121	-1 113	-1 191	-1 322	-419	-537	-65	-5	-12 920
Kuurnan päiväkot	-8 353	-294	-857	-403	-1 223	-368	-48	-36	-17	-12 015
Nakertajan päiväkot	-8 842	-132	-774	-328	-1 247	-316	-211	-80	-25	-11 072
Vanamon päiväkot	-11 150	-167	-1 093	-438	-1 620	-453	-330	-98	-263	-14 857
Kätönlahden päiväkot	-9 681	-181	-499	-688	-1 411	-420	-189	-63	-118	-12 587
Teppanan päiväkot	-11 311	-263	-1 758	0	-1 212	-460	-100	-44	0	-14 778
Lehtikankaan päiväkot	-12 060	-194	-339	-1 032	-1 588	-440	-624	-54	-19	-15 114

Lähde: SAP, sisältää esiopetuksen

Varhaiskasvatuksen päiväkotien kustannusten jakauma (sis. esiopetuksen)

Palveluverkkoselvitystyöryhmän varhaiskasvatusta koskevat esitykset

- Mikäli palvelun kysyntä laskee riittävästi, ensin supistetaan henkilöstömäärää vastaamaan lapsimäärää ja vasta sen jälkeen harkitusti supistetaan palveluverkkoa.
- Palvelun kysynnän laskiessa ensimmäisenä luovutaan erillisistä laajennustiloista (Esim. Koulukatu ja Kisatori) ja laajennusryhmistä päiväkotien sisällä. (Esim. Seminaari, Lohtaja, Huuhkajavaara)
- Päiväkotitoiminnan painopistettä siirretään alakoulujen läheisyyteen.
 - Esiopetusta keskitetään lähikoulujen yhteyteen, kun kouluilla vapautuu tilaa 2030-luvun alussa. (Esimerkiksi Nakertaja, Kätönlähti).
 - Lohtaja-Huuhkajavaaran alueen päiväkotiverkkoa tarkastellaan Lohtajan koulun remonttisuunnittelun yhteydessä.
- Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus pyritään säilyttämään 20 - 30 % tasolla.
 - Palvelusetelin arvo pidettävä sopivalla tasolla yksityisen palvelun kannattavuuden varmistamiseksi.

Palveluverkkoselvitystyöryhmän varhaiskasvatusta koskevat esitykset

- Keskustan alueella selvitetään ulkoisesta vuokratilasta luopumisen mahdollisuutta.
 - Tarve isolle päiväkotiyksikölle. Tilareservi keskustassa palvelisi kuntalaisia tasapuolisesti.
- Kunnalliset päiväkodit jatkossa vähintään neljäryhmäisiä.
 - Pienemmissä päiväkodeissa suoritetaan vain kunnossapitokorjauksia.
 - Uudisrakentaminen vain alueellisesti korvaavana investointina, jos kiinteistöjen kunto alhainen.
 - Päiväkotiyksiköistä luopuminen harkitusti, jos palvelutarve laskee. (Koulukatu, Kisatori, Tapiola, Purola, Pk Karuselli, Pk Menninkäinen)
- Integroitujen erityisryhmien määrää vähennetään tai niistä luovutaan 1.8.2025.
 - Tuen tarpeeseen vastataan pienennetyillä lapsiryhmillä tai pedagogisesti vahvistetuilla pienennetyillä lapsiryhmillä.
 - Varhaiskasvatuksen erityisopettajaresurssia kohdennetaan laajemmin konsultoivaan työhön.
- Entisen Vuolijoen kunnan alueella tarjotaan varhaiskasvatuspalveluja kysynnän mukaisesti.

Kajaanin kaupunki

5. Perusopetus

Perusopetuksen nykytila

- Perusopetusta annetaan 16 kouluyksikössä:
 - Kahdeksan alakoulua (vuosiluokat 1-6),
 - Seminaarin koulu (1-2)
 - Kolme yhtenäiskoulua,
 - Yksi yläkoulu,
 - Palokankaan koulu (sairaalaopetus)
 - Väinölän ja Kalevan erityiskoulut (hallinnollisesti Keskuskoulun alaisuudessa)
- Erityisen tuen oppilaiden opetus tapahtuu pääsääntöisesti pien- ja erityisryhmissä, joita on 40.
- Erikoisluokkia (painotukset) on neljä: Liikuntaluokat, matematiikkaluokat, musiikkiluokat ja laajamittaisen kaksikielisen opetuksen luokat.

Perusopetuksen henkilöstö

Opettajia 322

Yläkoulussa 111

Luokanopettajia 124

Erytisryhmissä 47

Laaja-alaisia 18

Muut 22 (valo, tuki, resu)

Koulunkäynninohjaajia 126

Erytisryhmissä 81

Valo-opetuksessa 9

Yleisopetuksessa 34

Jopo 2

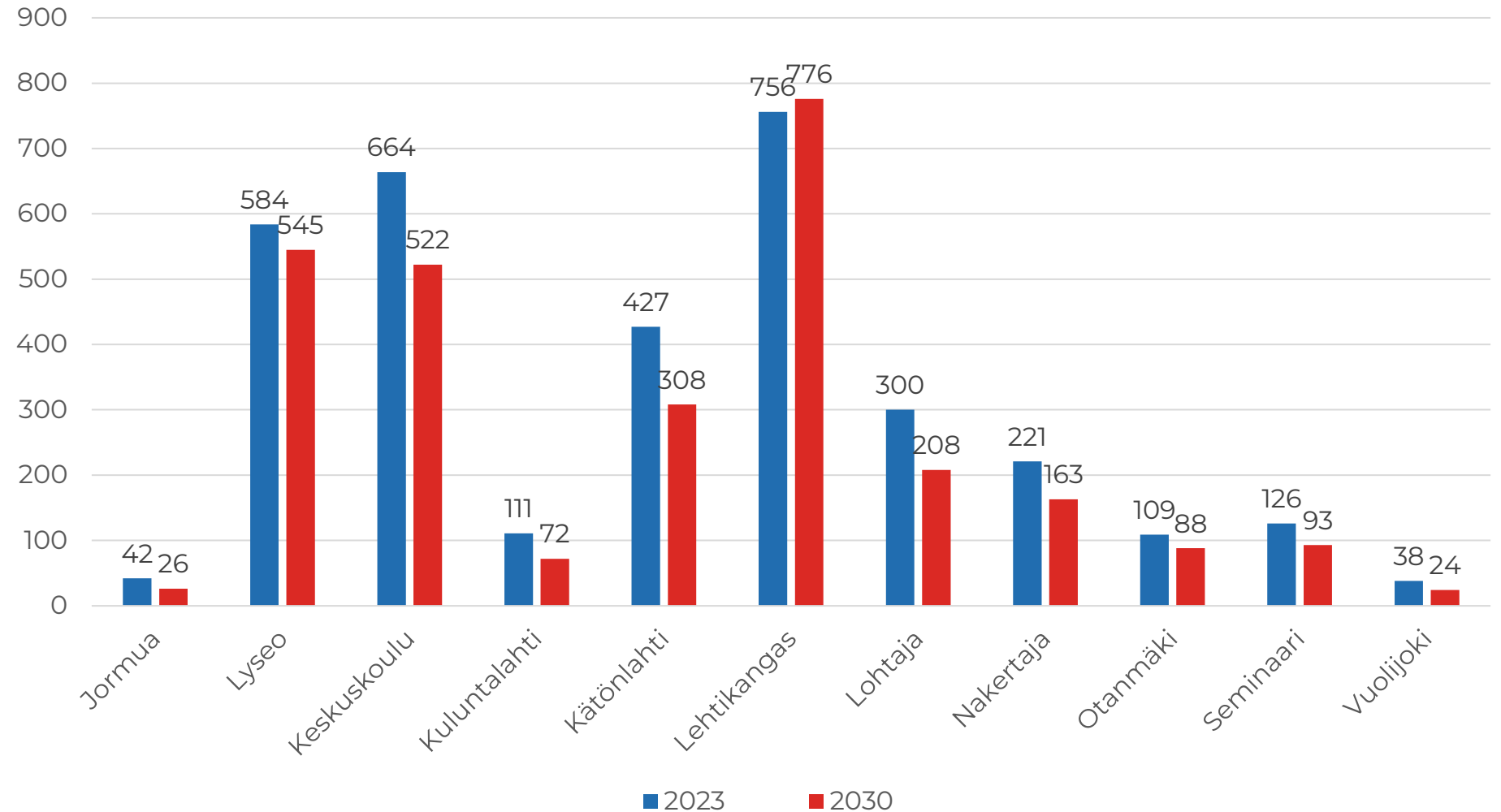
Kajaanin kaupungin perusopetus 2023-24

- Oppilaita yhteensä: **3592**
- 1-6-vuosiluokkien yleisopetuksenryhmiä **111**, oppilaita **2030**, ryhmäkoon **ka. 18,3**
- 7-9-vuosiluokkien yleisopetuksen ryhmiä **63**, oppilaita **1189**, ryhmäkoon **ka. 18,9**
- 1-6-vuosiluokkien erityis- ja pienryhmiä **24**, oppilaita **215**.
- 7-9-vuosiluokkien erityis- ja pienryhmiä **9**, oppilaita **82**
- Vaativan erityistuen ryhmiä (Kaleva-Väinölä 5, Lehtikangas 3) **8**, oppilaita **56**
- Jopo: Kaksi (**2**) ryhmää, **20** oppilasta.
- Suomi toisena kielenä (S2)-oppilaita **246**, valmistavassa opetuksessa **107** (lv.2023-24)
- Palokankaan koulua ei ole huomioitu em. luvuissa oppilasmäärän vaihtuvuuden ja sairaala-opetuksen erityisluonteen vuoksi.

Oppilasennuste 2023-2030 (ilman ehdotettuja toimenpiteitä)

* Teppanan ja Soidinsuon koulujen oppilasmäärät v. 2023 Teppana 91 ja Soidinsuo 210 eivät näy kuviossa, vuonna 2030 sisällytetty muiden koulujen oppilasmääriin.

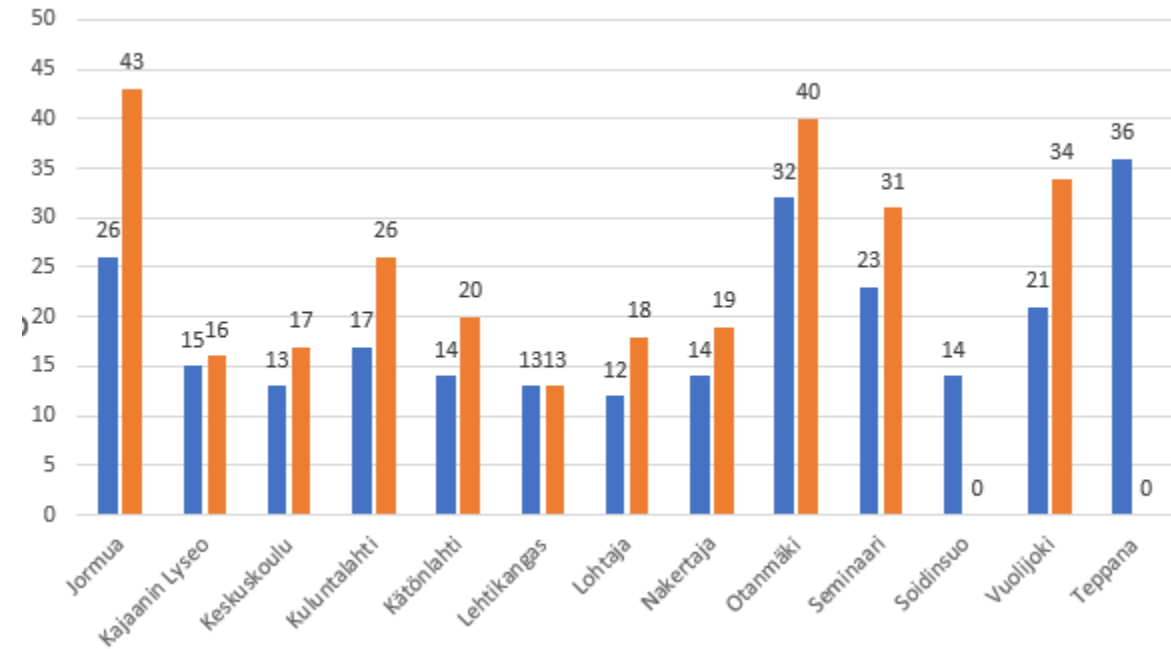
- Jormua 42-26
- Kajaanin lyseo 584-545
- Keskuskoulu 664-522
- Kuluntalahti 111-72
- Kätönlähti 427-308
- Lehtikangas 756-776
- Lohtaja 300-208
- Nakertaja 221-163
- Otanmäki 109-88
- Seminaari 126-93
- Vuolijoki 38-24

Neliötä per oppilas. Muutos oppilaiden vähentyessä.

Neliöt/oppilas			Oppilasmäärä		
Koulu	2023	2030	Koulu	2023	2030
Jormua	26	43	Jormua	42	26
Kajaanin Lyseo	15	16	Kajaanin Lyseo	584	545
Keskuskoulu	13	17	Keskuskoulu	664	522
Kuluntalahti	17	26	Kuluntalahti	111	72
Kätönlähti	14	20	Kätönlähti	427	308
Lehtikangas	13	13	Lehtikangas	756	776
Lohtaja	12	18	Lohtaja	300	208
Nakertaja	14	19	Nakertaja	221	163
Otanmäki	32	40	Otanmäki	109	88
Seminaari	23	31	Seminaari	126	93
Soidinsuo	14	0	Soidinsuo	239	0
Vuolijoki	21	34	Vuolijoki	38	24
Teppana	36	0	Teppana	88	0

Neliömäärän muutos 2023->2030

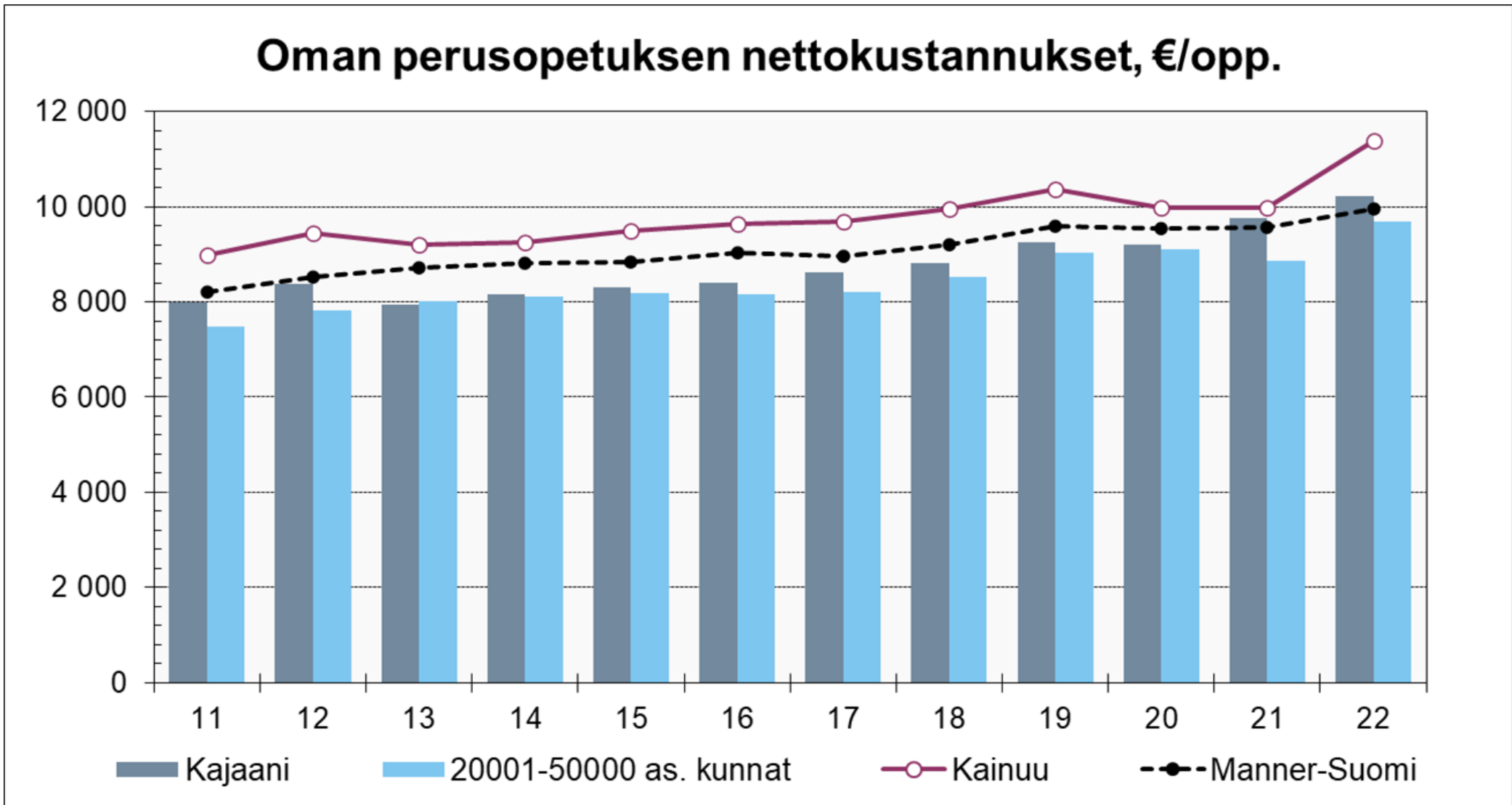
Väinölä/Kalevan oppilaita ei ole huomioitu

2023: 56420m² / 3635 opp. -> 15,5m² / opp.
 2030: 50055m² / 2787 opp. -> 17,9m² / opp.

PERUSOPETUKSEN TALOUS

Perusopetuksen nettokustannukset, €/opp

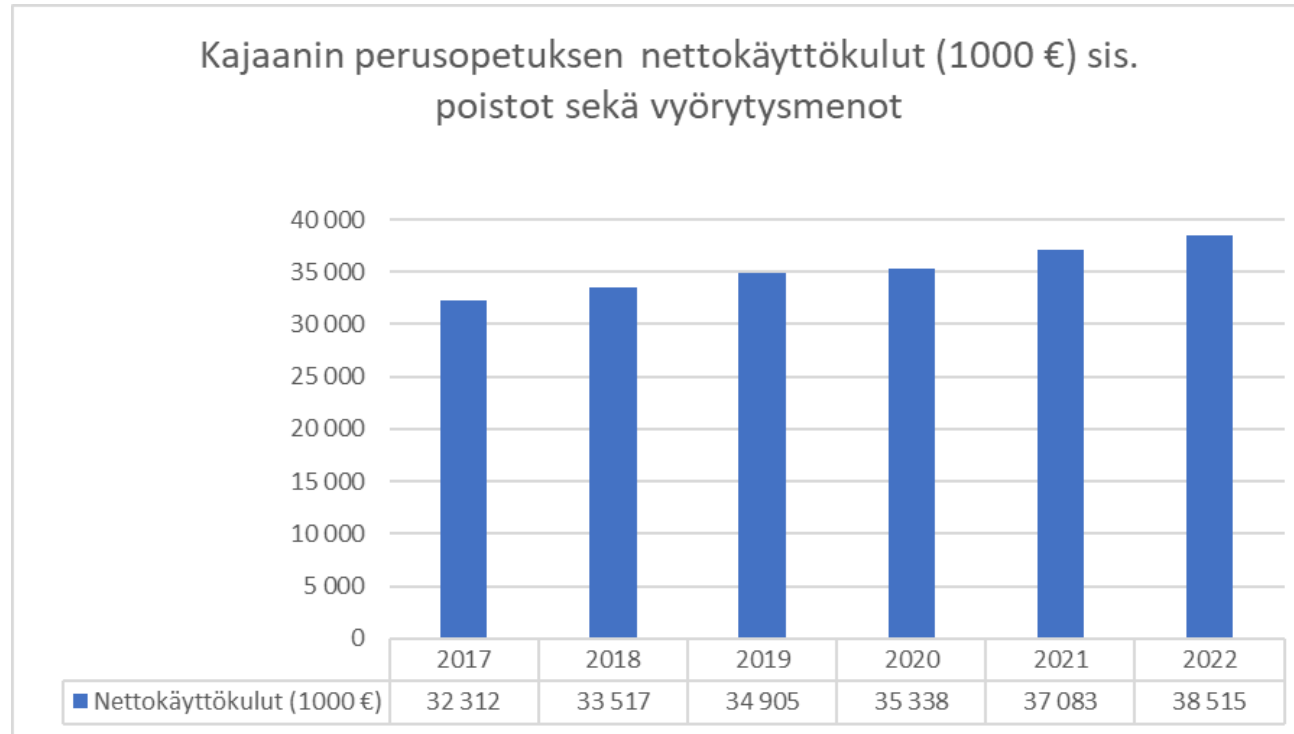

Perusopetuksen kustannuksien vertailu 2022

Oppilaat kunnassa	3766	2081	1896	5774	4472	5081	4756	3008	3239	2283
Perusopetus, euroa per lapsi	Kajaani	Iisalmi	Kemi	Kokkola	Kotka	Lohja	Mikkeli	Raahe	Rauma	Tornio
Ulkoiset toimintakulut:										
Henkilöstökulut	6357	5729	5446	5523	6081	6395	6489	6307	7569	6616
Asiakaspalvelujen ostot	274	703	635	179	384	782	263	439	1476	606
Muiden palvelujen ostot	528	609	1060	349	872	228	626	666	566	974
Aineet ja tarvikkeet	264	366	209	242	265	322	291	194	281	261
Avustukset	0	0	0	0	0	8	0	0	0	2
Vuokratulot	258	289	10	54	2	72	30	267	65	9
Muut kulut	11	3	16	8	8	9	14	4	15	7
Ulkoiset toimintakulut yhteensä	7693	7699	7376	6355	7612	7816	7712	7877	9972	8475
Sisäiset toimintakulut:										
Sisäiset palvelujen ostot	972	1093	382	657	550	2428	1075	1088	963	1227
Sisäiset vuokrat	1533	1555	1635	1967	2769	2429	2433	573	2795	1282
Sisäiset toimintakulut yhteensä	2505	2648	2016	2624	3318	4857	3509	1661	3758	2510
Poistot ja arvonalentumiset	182	108	13	316	140	136	114	596	167	64
Vyörytyskulut	428	330	370	176	256	0	99	411	330	0
Käyttökulut yhteensä (sis+ulk)	10807	10785	9775	9472	11326	12809	11435	10545	14228	11049
Ulkoiset toimintatuotot:										
Myyntituotot	338	541	167	169	173	1671	299	144	731	203
Maksutuotot	0	0	0	0	0	4	0	40	0	6
Tuet ja avustukset	250	365	299	213	290	354	324	397	294	213
Vuokratuotot	15	10	0	18	11	0	12	2	0	0
Muut tuotot	14	4	0	11	1	1	1	14	6	3
Ulkoiset toimintatuotot yhteensä	617	920	466	411	475	2030	636	597	1031	425
Sisäiset toimintatuotot	25	0	0	5	11	9	28	5	2	51
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vyörytystuotot	0	16	0	0	0	0	0	0	0	0
Käyttötuo totot yhteensä (ulk+sis)	642	936	466	416	486	2039	664	602	1033	477
Nettokäyttökustannus	10166	9849	9309	9057	10840	10771	10771	9944	13194	10572

Lähde: Tutkihallintoa.fi

Perusopetuksen kustannusten kehitys 2017 - 2022

Kajaanin perusopetuksen kustannusten kehitys	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Muutos % 2017 - 2022
Käyttökulut (1000 €)	33 588	35 101	36 701	37 210	39 253	40 933	22
Käyttötuotot (1000 €)	1 276	1 584	1 796	1 872	2 169	2 418	89
Nettokäyttökulut (1000 €)	32 312	33 517	34 905	35 338	37 083	38 515	19

Lähde: Tilastokeskus (tehtäväluokka Perusopetus 2017-2020) ja Valtiokonttori (palveluluokka perusopetus 2021-2022)

Oman perusopetuksen kustannusten kehitys 2017 – 2022

Oman perusopetuksen nettokustannukset, euroa per oppilaat	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Muutos % 2017 - 2022
Kajaani	8 609	8 814	9 259	9 208	9 763	10 216	19
Iisalmi	8 623	8 857	8 954	9 300	9 370	9 492	10
Kemi	8 642	8 608	8 858	8 697	8 558	8 701	1
Kokkola	8 016	8 067	8 253	8 226	8 663	9 057	13
Kotka	8 891	9 484	10 434	10 748	10 479	10 606	19
Lohja	9 345	10 060	10 273	10 416	10 381	11 364	22
Mikkeli	9 947	9 889	10 020	10 112	10 582	10 666	7
Raahe	7 630	8 055	8 423	9 206	9 044	9 044	19
Rauma	10 194	11 022	12 207	11 840	11 136	11 136	9
Tornio	8 910	9 049	9 347	9 237	9 427	9 427	6

Lähde: Kuntien palvelutuotannon kustannuksia vuosilta 2011-2022 (kust.aikasarja 2023A)

Perusopetuksen koulujen kustannuksia 2022

Kajaanin kaupungin perusopetuksen yksiköiden kustannukset 2022	Henkilöstökulut	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	Tilavuokrat	Sisäiset pääomavuokrat	Ateriapalvelut	Siivous	ICT-kulut (*leasing)	Oppilaskuljetukset **	Nettomenot
Jormuan koulu	-276 636	-13 921	-78 943	-7 671	-29 780	-23 616	-8 810	-3 320	-441 478
Keskuskoulu	-3 529 046	-149 916	-291 959	-498 051	-405 074	-197 706	-115 344	-144	-5 239 522
Kuluntalahden koulu	-609 767	-29 037	-119 113	-138 234	-72 782	-50 305	-16 917	-5 291	-1 057 395
Nakertajan koulu	-1 100 694	-53 866	-127 493	-237 820	-144 556	-60 232	-21 160	-5 802	-1 811 777
Otanmäen koulu	-696 303	-25 177	-185 387	-44 276	-70 907	-55 733	-22 251	-91	-1 111 808
Vuolijoen koulu	-246 477	-9 267	-60 175	-24 517	-26 162	-16 013	-8 426	-301	-399 504
Teppanan koulu	-623 605	-29 056	-129 450	-28 707	-74 539	-54 457	-19 513	-730	-968 286
Lohtajan koulu	-1 429 491	-63 995	-159 442	-126 363	-182 197	-77 551	-42 028	-3 179	-2 107 073
Kätönlahden koulu	-2 095 282	-93 298	-286 275	-394 524	-257 869	-116 534	-60 448	-2 987	-3 353 662
Kajaanin lyseo	-3 440 416	-163 952	-273 859	-1 015 866	-335 667	-207 635	-135 047	-1 655	-5 866 739
Lehtikankaan koulu	-4 397 720	-201 548	-281 476	-854 608	-477 558	-223 378	-117 394	-1 655	-6 868 112
Kalevan koulu	-471 599	-11 939	-53 537	-38 030	-29 794	-27 060	-7 373	-519	-646 866
Väinölän koulu	-585 817	-8 282	-50 226	-21 337	-25 864	-19 823	-5 854	0	-617 893
Soidinsuon koulu	-1 140 241	-54 001	-154 015	-44 346	-147 750	-59 790	-39 997	-1 066	-1 657 245
Seminaarin koulu	-861 447	-46 184	-199 364	0	-95 797	-54 802	-17 856	-907	-1 269 326
Palokankaan koulu	-679 362	-8 305	-93 556	0	-7 622	-13 736	-4 275	-320	-674 074
Yhteensä	-22 183 903	-961 744	-2 544 270	-3 474 350	-2 383 918	-1 258 371	-642 693	-27 967	-34 090 760

** Oppilaskuljetuksen kustannukset perusopetuksen yhteisissä yhteensä 1 157 500 €

Lähde: SAP talousjärjestelmä

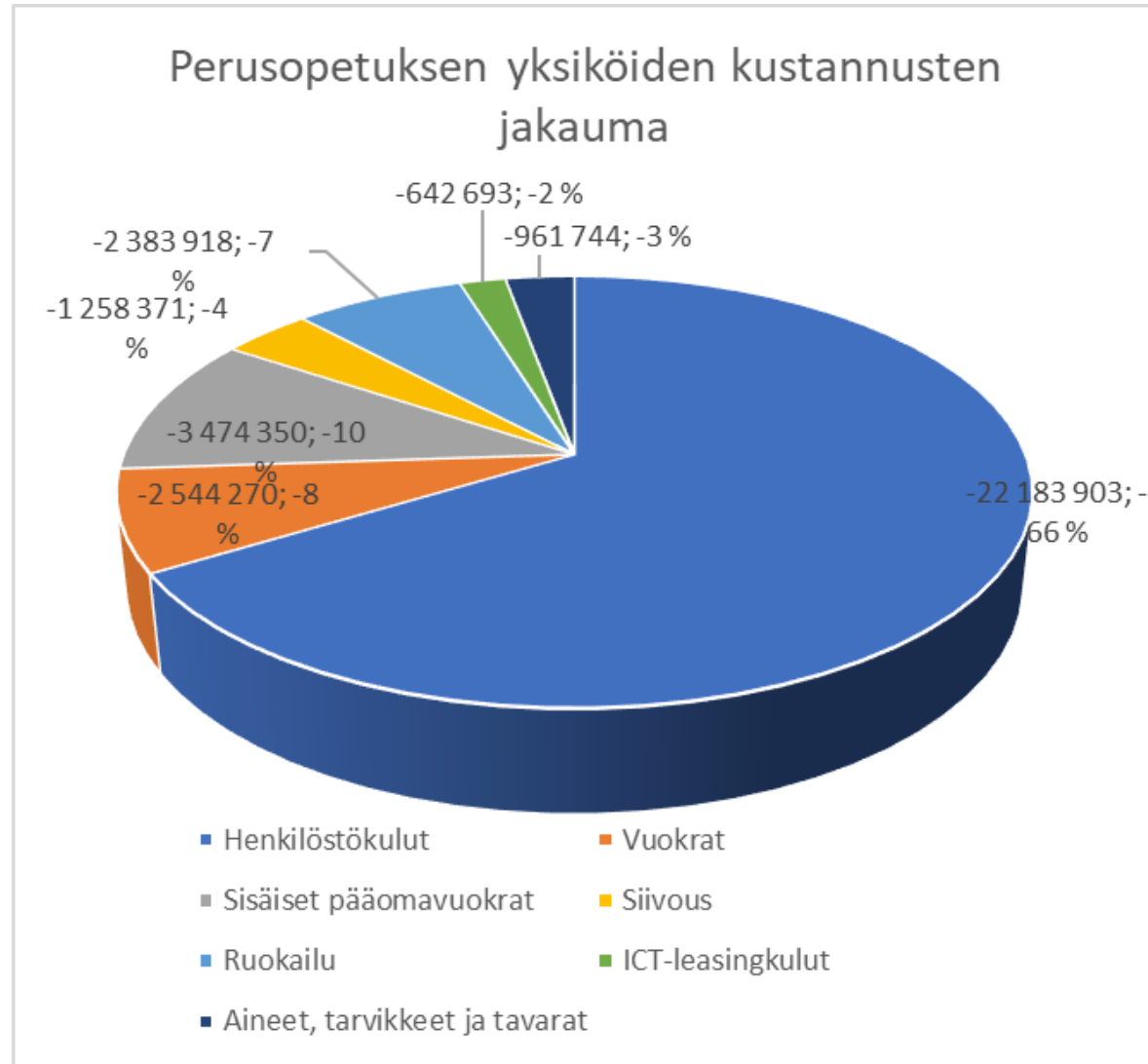
Perusopetuksen koulujen kustannukset €/oppilas

2022

Euroa per oppilas 2022	Henkilöstökulut	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	Tilavuokrat	Sisäiset pääomavuokrat	Ateriapalvelut	Siivous	ICT-kulut (*leasing)	Oppilaskuljetukset **	Nettomenot
Jormuan koulu	-5 646	-284	-1 611	-157	-608	-482	-180	-68	-9 010
Keskuskoulu	-5 540	-235	-458	-782	-636	-310	-181	0	-8 225
Kuluntalahden koulu	-5 039	-240	-984	-1 142	-602	-416	-140	-44	-8 739
Nakertajan koulu	-4 548	-223	-527	-983	-597	-249	-87	-24	-7 487
Otanmäen koulu	-6 760	-244	-1 800	-430	-688	-541	-216	-1	-10 794
Vuolijoen koulu	-6 162	-232	-1 504	-613	-654	-400	-211	-8	-9 988
Teppanan koulu	-5 029	-234	-1 044	-232	-601	-439	-157	-6	-7 809
Lohtajan koulu	-4 879	-218	-544	-431	-622	-265	-143	-11	-7 191
Kätönlahden koulu	-4 828	-215	-660	-909	-594	-269	-139	-7	-7 727
Kajaanin lyseo	-6 025	-287	-480	-1 779	-588	-364	-237	-3	-10 274
Lehtikankaan koulu	-5 704	-261	-365	-1 108	-619	-290	-152	-2	-8 908
Kalevan koulu	-22 457	-569	-2 549	-1 811	-1 419	-1 289	-351	-25	-30 803
Väinölän koulu	-45 063	-637	-3 864	-1 641	-1 990	-1 525	-450	0	-47 530
Soidinsuon koulu	-4 791	-227	-647	-186	-621	-251	-168	-4	-6 963
Seminaarin koulu	-5 630	-302	-1 303	0	-626	-358	-117	-6	-8 296
Palokankaan koulu	-8 939	-109	-1 231	0	-100	-181	-56	-4	-8 869

Oppilaskuljetukset koko perusopetus 316 €/oppilas

Perusopetuksen koulujen kustannusten jakauma 2022

Perusopetuksen toiminnoittaiset kustannukset €/oppilas 2017 - 2022

Kajaanin perusopetuksen toiminnoittaiset kulut € per oppilas	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Opetus €/oppilas	4945	4678	4939	5108	5246	5421
Kuljetus €/oppilas	334	305	303	206	296	316
Ruokailu €/oppilas	646	594	580	540	591	596
Muu oppilashuolto €/oppilas	415	402	414	468	365	467
Sisäinen hallinto €/oppilas	380	673	543	731	661	736
Kiinteistöjen ylläpito €/oppilas	924	1137	1305	959	970	967
Sisäisiin vuokriin sisätyvät pääomakustannukset €/oppilas	653	669	659	765	920	940
Vaik. vamm. opetus €/vaik. vamm. oppilas	43538	40069	46897	43063	46354	55662
Muu vamm. opetus €/vamm. oppilas	10226	13600	15895	14512	15643	15438

Lähde: Kouluikkuna

Perusopetuksen toiminnoittaiset kustannukset €/oppilas 2022

Perusopetuksen toiminnoittaiset kulut 2022 €/oppilas	Kajaani	Iisalmi	Kemi	Kokkola	Kotka	Lohja	Mikkeli	Raahe	Rauma	Tornio
Opetus €/oppilas	5421	5717	5103	4876	5712	5282	5486	5698	5659	5941
Kuljetus €/oppilas	316	427	131	227	126	508	267	449	389	675
Ruokailu €/oppilas	596	656	797	497	599	785	544	517	573	629
Muu oppilashuolto €/oppilas	467	498	430	289	531	513	861	584	886	585
Sisäinen hallinto €/oppilas	736	580	872	598	588	937	901	550	848	666
Kiinteistöjen ylläpito €/oppilas	967	1133	1997	1373	1269	1174	1198	1156	1651	1128
Sisäisiin vuokriin sisätyvät pääomakustannukset €/oppilas	940	643	1023	510	1795	1647	1490	0	1530	563
Vaik. vamm. opetus €/vaik. vamm. oppilas	55662	48196	8337	28753	39675	43731	47206	40399	30632	25420
Muu vamm. opetus €/vamm. oppilas	15438	20401	18148	25999	14562	23251	15492	141167	24734	24879

Lähde: Kouluikkuna

Palveluverkkoselvitystyöryhmän perusopetusta koskevat esitykset

Ratkaisuvaihtoehdot:

1. Soidinsuon koulu lakkautetaan ja yhdistetään Lehtikankaan kouluun 2026.
2. Jormuan koulu lakkautetaan ja yhdistetään Kuluntalahden kouluun 2025.
3. Vuolijoen koulu lakkautetaan ja yhdistetään Otanmäen kouluun 2025
4. Otanmäen koulun 7-9-vuosiluokkien oppilaat keskustan yläkoulussa (Lyseo) viimeistään vuonna 2027.
5. Kahden yläkoulun malli vuodesta 2032 alkaen. Lehtikangas jatkaa yhtenäiskouluna ja Keskuskoulun 7-9-luokat siirtyvät Lyseolle vaiheittain vuodesta yksi vuosiluokka kerrallaan 2030 alkaen.
6. A) Lohtajan koulu peruskorjataan 1-2-vuosiluokkien kouluksi ja samassa rakennuksessa toimivat päiväkoti, nuorisotilat ja lähikirjasto. Tällä välttyttäisiin Huuhkajanvaaran päiväkodin korvaavalta uudisrakennusinvestoinnilta.
B) Lohtajan koulu peruskorjataan ja laajennetaan 1-6-vuosiluokkien kouluksi ja samassa rakennuksessa toimivat päiväkoti, nuorisotilat ja lähikirjasto. Tämä edellyttäisi rakennuksen laajentamista ja oppilaaksiottoalueen tarkastelua.

Palveluverkkoselvitystyöryhmän perusopetusta koskevat esitykset

7. Seminaarin koulun 1-2 luokkien oppilaat siirretään Keskuskouluun, Lohtajan koulun oppilaat käyttävät Seminaarin tiloja väistötilana ja Lohtajan peruskorjauksen jälkeen Seminaarin vuokratiloista luovutaan Lohtajan oppilaiden siirtyessä Lohtajalle ja /tai Keskuskouluun.
8. Varhaiskasvatuksen toimintaa (esiopetus) siirretään koulujen (Kätönlähti ja Nakertaja) tiloihin koulujen oppilasmäärän laskiessa.
9. Vaativan erityisen tuen oppilaiden opetusta jatketaan nykyisissä tiloissa (Väinölä, Kaleva ja Lehtikangas).

Kouluverkkoratkaisut saattavat edellyttää oppilaaksiottoalueiden tarkastelua ja muuttamista.

Kajaanin kaupunki

6. Kulttuuri- ja nuorisopalvelut

Kulttuuri- ja nuorisopalvelujen tulosalue

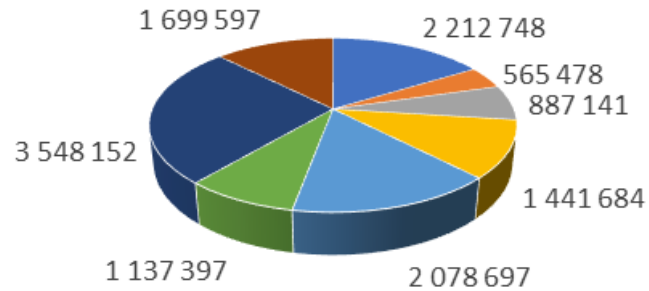
- Kainuun Museo
- Kainuun musiikkiopisto
- Kajaanin taidemuseo
- Kajaanin kaupunginteatteri ja alueteatteri
- Kajaanin kaupunginkirjasto
- Kaukametsän opisto
- Kaukametsän kulttuuri- ja kongressipalvelut
- Nuorisopalvelut

Kulttuuri- ja nuorisopalveluista säädetään laeilla

- Laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019)
- Laki esittävän taiteen edistämisestä (1082/2020)
- Laki taiteen perusopetuksesta (633/1998)
- Laki vapaasta sivistystyöstä (632/1998)
- Museolaki (314/2019)
- Laki yleisistä kirjastoista (1492/2016)
- Nuorisolaki (1285/2016)

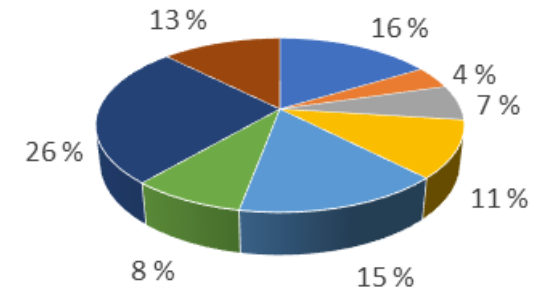
Kulttuuri- ja nuorisopalveluiden toimintakulut yksiköittäin TA 2024

Kulttuuri- ja nuorisopalveluiden toimintakulut € yksiköittäin TA 2024

- Kirjasto
- Kainuun museo
- Musiikkiopisto
- Teatteri
- Taidemuseo
- Kansalaisopisto
- Kulttuuri- ja kongressipalvelut
- Nuorisopalvelut

Kulttuuri- ja nuorisopalveluiden toimintakulut % yksiköittäin TA 2024

- Kirjasto
- Kainuun museo
- Musiikkiopisto
- Teatteri
- Taidemuseo
- Kansalaisopisto
- Kulttuuri- ja kongressipalvelut
- Nuorisopalvelut

Kulttuuri- ja nuorisopalvelujen nykyinen palveluverkko

- Kainuun Museo – museorakennus sekä kokoelmatilat Otanmäessä, AMK:n kampuksella ja Vienankadulla
- Kainuun musiikkiopisto – musiikkiopiston tilat Kaukametsässä ja opetusta Kajaanihallilla yhtenä iltana
- Kajaanin taidemuseo – taidemuseorakennus ja kokoelmatila Vienankadulla
- Kajaanin kaupunginteatteri ja alueteatteri – Teatteritalo, Sissilinna, kaupungintalon tilat, varastotilat Vienankadulla ja lavastamo Petäisenniskassa
- Kajaanin kaupunginkirjasto – Pääkirjasto, Lehtikankaan, Lohtajan ja Otanmäen kirjastot sekä kirjastoauto Kippe
- Kaukametsän opisto – kansalaisopiston tilat Kaukametsässä, opetusta Kajaanihallilla, kouluilla ja päiväkodeilla sekä muutamassa ulkopuolisessa vuokratilassa
- Kaukametsän kulttuuri- ja kongressipalvelut - Kaukametsän tilat
- Nuorisopalvelut – Ohjaamo, Nuorisotila Nuke + Starttipaja (Vienankatu), Lohtajan nuorisotalo, Otanmäen nuorisotila (urheilutalon yhteydessä), koulujen yhteydessä sijaitsevat nuorisotilat Holari (Lehtikangas), Kättö ja Vuolijoki

Kulttuuri- ja nuorisopalvelut HTV-määrä ja TA 2024

	HTV	Toimintamenot	Toimintatulot	Toimintakate
Kainuun Museo	11,5	-887 141	31 742	-855 399
Kainuun musiikkiopisto	34,18	-2 078 697	384 064	-1 694 633
Kajaanin taidemuseo	6,9	-565 478	37 735	-527 743
Kajaanin kaupunginteatteri ja alueteatteri	44	-3 548 152	309 939	-3 238 213
Kajaanin kaupunginkirjasto	28	-2 212 748	61 035	-2 151 713
Kaukametsän opisto	34,05	-1 441 684	294 601	-1 147 083
Kaukametsän kulttuuri- ja kongressipalvelut	4,75	-1 137 397	391 939	-745 458
Nuorisopalvelut	24,04	-1 699 597	423 476	-1 276 121

OKM:n valtionosuudet kulttuuri- ja nuorisopalveluihin / rahoituspäätös 25.1.2024

	yksiköt	Yksikköhinta (€)	Yhteensä (€)	VOS-%	VOS yht. (€)
Kainuun Museo - perusrahoitus	5 (htv)	85 071	425 355	37	157 381
Kainuun Museo – alueellinen vastuumuseotehtävä	3,2 (htv)	85 071	272 227	85	231 393
Kainuun musiikkiopisto – taiteen perusopetus	24 034 (tunnit)	89,34	2 147 198	57	1 223 903
Kajaanin taidemuseo - perusrahoitus	4,8 (htv)	85 071	408341	37	151 086
Kajaanin kaupunginteatteri perusrahoitus	50,5 (htv)	66 743	3 370 522	37	1 247 093
Kajaanin kaupunginteatteri - korotettu rahoitus (aluetatteri)	8,5 (htv)	66 743	567 316	60	340 389
Kaukametsän opisto – vapaa sivistystyö	9 777 (tunnit)	95,18	930 575	57	530 428
Kaukametsän opisto - kotoutumissuunnitelma	1 448 (tunnit)	95,18	137 821	100	137 821
Nuorisotyö	11 637 (alle 29-v. Määrä)	15	174 555	29,7	51 843

Huomioita valtionosuuksista

- Valtionosuuksien laskentaperusteet ovat lakisääteisiä.
 - Esittävän taiteen (Kajaanin kaupunginteatteri ja alueteatteri) ja museoiden (Kainuun museo ja Kajaanin taidemuseo) valtionosuudet perustuvat Opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistamiin henkilötyövuosimääriin, yksikköhintoihin ja valtionosuusprosentteihin.
 - Kainuun musiikkopiston ja Kaukametsän opiston valtionosuudet perustuvat Opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistamiin tuntimääriin, yksikköhintoihin ja valtionosuusprosentteihin.
 - Kirjaston ja yleisen kulttuuritoimen (Kaukametsän kongressi- ja kulttuuripalvelut) valtionosuudet sisältyvät valtionvarainministeriön peruspalvelujen valtionosuusrahoitukseen, joten niiden erittelemine ei ole mahdollista. Vuonna 2024 peruspalvelujen valtionosuusprosentti on 21,92
 - Nuorisopalveluiden valtionosuus perustuu 0-29-vuotiaiden asukkaiden määrään, yksikköhintaan ja valtionosuusprosenttiin.

Kulttuuri- ja nuorisopalvelujen nettomenot asukasta kohden

Tulosyksikkö	TA 2024 menot	TA 2024 tulot	TA 2024 toimintakate	VOS	Kaupungin rahoitusosuus	Asukasluku	Nettomenot / asukas
Kainuun museo	- 887 141	31 742	- 855 399	388 774	- 466 625	36 492	-12,79
Kainuun musiikkiopisto	-2 078 697	384 064	- 1 694 633	1 223 903	- 470 730	36 492	-12,90
Kajaanin taidemuseo	- 565 478	37 735	- 527 743	151 086	- 376 657	36 492	-10,32
Kajaanin kaupunginteatteri ja alueteatteri	-3 548 152	309 939	- 3 238 213	1 587 482	- 1 650 731	36 492	-45,24
Kajaanin kaupunginkirjasto*	-2 212 748	61 035	- 2 151 713	-	- 2 151 713	36 492	-58,96
Kaukametsän opisto	-1 441 684	294 601	- 1 147 083	668 249	- 478 834	36 492	-13,12
Kaukametsän kulttuuri- ja kongressipalvelut*	-1 137 397	391 939	- 745 458	-	- 745 458	36 492	-20,43
Nuorisopalvelut	-1 699 597	423 476	- 1 276 121	51 843	- 1 224 278	36 492	-33,55

*Nettokustannus / asukas ei vertailukelpoinen, koska VOS-rahoitus on ns. yleistä valtionosuutta, ei OKM:n valtionosuutta.

Taustatietoa Kajaanin kaupunginteatterista valtakunnallisten tilastojen (2022) valossa

- Kajaanin kaupunginteatterin (sis. alueteatteri) asukaskohtaiset nettokustannukset ovat muihin kaupungin kulttuurilaitosten asukaskohtaisiin nettokustannuksiin verrattuna korkeat.
- https://www.tinfo.fi/documents/ett_2022_web.pdf
- Kuuluu keski suurten VOS-teatterien "kategoriaan".
- VOS-perusteena käytettyjen HTV:n perusteella Suomen 13. suurin teatteri vuonna 2023. VOS-määrällä mitattuna edellä on Helsingissä, Tampereella, Lahdessa, Oulussa, Kuopiossa, Jyväskylässä ja Vaasassa sijaitsevia teattereita. (Kajaani on asukasluvultaan Suomen 31. suurin kunta.)
- Valtionosuuden ja kunnan avustuksen yhteenlasketun summan perusteella Kajaani asettuu sijalle 16. Sen edelle menevät em. suurten kaupunkien teatterien lisäksi kaupungin oman panostuksen ansiosta Porin, Seinäjoen, Rovaniemen, Kotkan ja Lappeenrannan teatterit. Ilman kiinteistömenoja Kajaanin sijoitus on 14.
- Kajaanin kaupunginteatterin omat tulot ovat koronan jälkeen laskeneet merkittävästi ja ovat tällä hetkellä tilastollisesti vaatimattomat verrattuna sen saaman julkisen rahoituksen määrään. Kajaanin kaupunginteatteri on omat tulot / julkinen rahoitus -tilastossa sijalla 68, kun tilastossa on 71 toimijaa.
- Kajaanin kaupunginteatterin esitys- ja pääsylipputulot myytyä lippua kohden ovat 10,46 €, joka on täyskunnallisten teatterien pienin. Tämän johdosta julkinen avustus pääsylippua, esityskertaa ja henkilötyövuotta kohden on kohtuullisen korkea muihin keski suuriin ja suuriin teattereihin verrattuna.
- Edellisiä lukuja selittää myös se, että Kajaanin kaupunginteatteri tuottaa suuren määrän esityskertoja, joiden kävijämäärät jäävät kuitenkin suhteellisen alhaisiksi. Lukujen taustalla on mm. korona ja väistötilojen vaikutus kävijämääriin.

Taustatietoa Kajaanin kaupunginteatterista valtakunnallisten tilastojen (2022) valossa

- Kajaanin kaupunginteatterin tila- ja henkilöstöresursseja voidaan pitää kaupungin kokoon nähden erinomaisina johtuen sekä VOS-panostuksista että kaupungin omasta maksuosuudesta.
- Pohjois-Pohjanmaalla, Kainuussa ja Pohjois-Karjalassa myytyjen lippujen määrä asukasta kohden on maan pienin, 12 lippua 100 asukasta kohden koko maan keskiarvon ollessa 29 lippua asukasta kohden.
- Valtionvarainministeriö on esittänyt museoiden ja esittävän taiteen valtionosuuksiin vuodelle 2025 jopa 3.3 M€ leikkauksia. Leikkausten määrä ratkeaa valtion talousarviossa ja mahdollinen kohdentuminen Kajaaniin lopullisesti viimeistään OKM:n valtionosuusrahoituspäätöksessä.

Palveluverkko ja palvelut tulevaisuudessa

- Kulttuurin hyvinvointia, elinvoimaa ja lumovoimaa lisäävä vaikutus toteutuu ammattimaisen ja kehittyvän kulttuuritoiminnan kautta.
- Lähtökohtaisesti lasten ja nuorten määrän vähenemisellä ei ole suoranaisia vaikutuksia kulttuuri- ja nuorisopalvelujen palveluverkkoon, kun samaan aikaan otetaan huomioon lisääntynyt lasten ja nuorten tuen tarve.
- Palveluverkkotyöryhmä ei esitä kulttuuri- ja nuorisopalvelujen palveluverkon välitöntä sopeuttamista palveluverkkoa supistamalla.

Palveluverkko ja palvelut tulevaisuudessa: museot

- o Kainuun museon ja Kajaanin museon osalta on pohdittu mahdollisuutta perustaa yksi, yhteinen "fyysinen" museokeskus, mutta riittävän suuret, asianmukaiset tilat vaatisivat merkittäviä investointeja.
- o Esitetään syvennettäväksi museoiden välistä yhteistyötä mm. toteuttamalla yhden johtajan mallin hallintokokeilu, yhteismarkkinointia, tilojen käytön tiivistämistä / järkevöittämistä, jne.
- o Selvitetään mahdollisuus yhdistää museot yhdeksi toiminnalliseksi ja hallinnolliseksi kokonaisuudeksi - esimerkiksi Kainuun museoksi ja Kajaanin taidemuseoksi - jolloin museoilla olisi yhteinen hallinto ja yhteiset työntekijät ja jatkossa mahdollisesti myös muita yhteisiä resursseja kuten tiloja. Vaikutukset valtionosuuksiin selvitettävä.
- o Varaudutaan siihen, että Kajaanin museoihin voi kohdistua valtion säästötoimenpiteitä, esim. VOS-leikkauksia; miten toiminta pystytään järjestämään jatkossa siten, että kaupungin maksuosuus ei kasva.

Palveluverkko ja palvelut tulevaisuudessa: Kaukametsän opisto

- 10 % opiskelijoista 0-19-vuotiaita vuonna 2023, suurin ikäryhmä 60-79-vuotiaat (31 %) -> lasten ja nuorten määrän lasku ei näy voimakkaasti toiminnassa
- lasten ja nuorten kursseihin on kuitenkin tärkeää panostaa: lasten taiteen perusopetus, Harrastamisen Suomen malli, yhteistyö muiden toimijoiden kanssa (esim. varhaiskasvatus, perusopetus, nuorisopalvelut), toiminnan jalkauttaminen lasten ja nuorten pariin
- Kaukametsän opiston kursseille osallistumisen **terveys- ja hyvinvointivaikutukset** kajaanilaisille huomioitava toiminnan sopeuttamista harkittaessa – esim. Kaukametsän opisto tuottaa suurimman osan kaupungin järjestämistä ohjatuista liikuntapalveluista (kaupungin liikuntapalveluilla ei ole vastaavaa vos-rahoitusta)

Palveluverkko ja palvelut tulevaisuudessa: Kaukametsän opisto

Hallitusohjelman mukainen leikkaus vos-tunteihin - 13 % vuonna 2024 toteutetaan Kajaanissa:

- useat kunnat aikovat kompensoida tuntimäärän leikkausta lisäämällä kunnan omaa rahoitusta kansalaisopistotoimintaan
- Kajaani ei nyt lisää kansalaisopiston rahoitusta vaan tyytyy leikattuun vos-tuntimäärään, säästö tuntiopetuksen henkilöstökuluissa on noin 56 000 € vuodessa -> johtaa kurssivalikoiman supistumiseen ja vos-rahoituksen pysyvään pienenemiseen
- kurssimäärä pienenee noin 30 kurssia vuodesta 2023, mutta tulot eivät pienene samassa suhteessa, koska kurssien minimiryhmäkoko nousee, kun kursseja voidaan toteuttaa aiempaa vähemmän

Palveluverkko ja palvelut tulevaisuudessa: Kaukametsän opisto - Ehdotuksia tiloista

- Koko Kaukametsän tilavuokrahinnasto päivitetään niin, että luokkatiloja voidaan vuokrata järkevillä hinnoilla kaupunkilaisille, yhdistyksille, järjestöille jne. (esim. kotitalous, kuvataide, atk, äänitysstudio)
- Musiikkiopiston ja kansalaisopiston toiminta siirretään pois musiikkiopiston ryhmäopetusluokista (2 kpl), jotta tilat vapautuvat kulttuuri- ja kongressikeskuksen kokous- ja kongressitoimintaan ulkopuolelta saatavien tulojen lisäämiseksi
- Toimistotilojen käytön tiivistäminen mahdollista -> toimistotiloja vapautettavissa kansalaisopistolta ulkopuoliseen käyttöön
- Opetustilojen käyttöaste on jo valmiiksi korkea
- Tilat Kaukametsässä on suunniteltu kansalaisopistokäyttöön, ja niiden remontoiminen muuhun käyttöön olisi haastavaa ja kallista

Palveluverkko ja palvelut tulevaisuudessa: Kainuun musiikkiopisto

- Lasten ja nuorten määrän muutos vaikuttaa musiikkiopiston oppilasmäärään laskevasti
- Taiteen perusopetuksen lainsäädäntö päivitetään tällä hallituskaudella -> helpottaa aikuisten oppilaaksi ottamista
- Henkilöstön eläköityessä huomioidaan mahdollisissa rekrytoinneissa opetuksen kysyntä ja aikuisoppilaiden tarpeet. **Tällä hetkellä henkilöstön määrä riittää juuri ja juuri siihen, että valtionosuustunnit saadaan toteutettua.**
- Oppilasmaksut tarkistettava erityisesti aikuisten opetuksen osalta
- Yksilöopetus on kustannuksiltaan kalliimpaa kuin ryhmäopetus -> ryhmäopetusmuotojen lisääminen opetussuunnitelman puitteissa olisi taloudellisesti järkevää ja laajentaisi asiakaskuntaa. Musiikin laaja oppimäärä kuitenkin vaatii myös yksilöopetusta.

Palveluverkko ja palvelut tulevaisuudessa: Kainuun musiikkiopisto - Ehdotuksia toiminnasta

Valtionosuustunneista ei kannata luopua, koska:

- yhden virkaopettajan palkka sivukuluineen on 46 200 € vuodessa
- yhden virkaopettajan opetustuntien vos-rahoitus on 40 100 € vuodessa
- yhden virkaopettajan oppilaiden lukukausimaksut ovat noin 9 000 € vuodessa
- yksittäisten opettajien/instrumenttien vähennys ei vielä laske sisäisiä vuokria eikä tilan tarvetta. Säästöjä syntyy vasta sitten, jos toiminta supistetaan niin pieneksi, että pystytään toimimaan esim. jollain perusopetuksen koululla.
- tilat Kaukametsässä on kuitenkin suunniteltu musiikkiopistokäyttöön, ja niiden remontoiminen muuhun käyttöön olisi haastavaa ja kallista

Palveluverkko ja palvelut tulevaisuudessa: Kainuun musiikkiopisto - Ehdotuksia toiminnasta

- Haetaan taiteen perusopetuksen järjestämisluvan muutosta musiikin ja tanssin lisäksi teatteritaiteeseen
- Valtionosuustuntimäärä pysyisi samana, mutta osa tunneista käytettäisiin musiikin yksilöopetuksen sijaan teatteritaiteen ryhmäopetukseen -> henkilöstökulut eivät kasvaisi, mutta oppilasmaksutulot nousisivat
- Tukisi Kajaanin Taidekampus-hanketta: jos paikkakunnalle halutaan esittävän taiteen ammattikoulutusta, taiteen perusopetuksen puuttuminen on suuri haaste
- Musiikin, tanssin ja teatterin taiteen perusopetus muodostaisivat toisiaan tukevan, monipuolisen kokonaisuuden, josta oppilaat saisivat laajan ja laadukkaan pohjan jatko-opintoihin ja taiteen harrastamiseen
- Henkilöstön eläköityessä huomioidaan rekrytoinneissa teatteritaiteen tarpeet. Arvioidaan viranhaltijoiden tarvetta suhteessa tuntiopetukseen. Tehdään rekrytointiyhteistyötä KAO:n konservatorion kanssa.

Palveluverkko ja palvelut tulevaisuudessa: Kainuun musiikkiopisto ja Kaukametsän opisto - Ehdotuksia tiloista

- Koko Kaukametsän tilavuokrahinnasto päivitetään niin, että luokkatiloja voidaan vuokrata järkevillä hinnoilla kaupunkilaisille ja yksityisille toimijoille esim. soiton, laulun ja tanssin harjoitteluun.
- Musiikkiopiston ja kansalaisopiston toiminta siirretään pois musiikkiopiston ryhmäopetusluokista (2 kpl), jotta tilat vapautuvat kulttuuri- ja kongressikeskuksen kokous- ja kongressitoimintaan ulkopuolelta saatavien tulojen lisäämiseksi
- Muskaritilan hyödyntäminen aamupäivällä varhaiskasvatuksen tarpeisiin (Teppanan eskarit)

Palveluverkko ja palvelut tulevaisuudessa: teatteri

- Hallitus on esittänyt museoiden ja esittävän taiteen valtionosuuksiin vuosille 2025 jopa 3.3 M€ leikkauksia.
- Asia selvinnee valtion talousarviossa ja mahdollinen kohdentuminen Kajaaniin lopullisesti viimeistään OKM:n valtionosuusrahoituspäätöksessä.
- Kaupunginteatterin omien tulojen osuutta suhteessa julkiseen rahoitukseen tulee kasvattaa.
- Kaupunginteatterin talouden kokonaisuuteen voidaan vaikuttaa myös menoja vähentämällä, esimerkiksi HTV-määrää vähentämällä.
- Mahdollisten VOS-leikkausten kohdentuessa Kajaaniin, on luontevaa sopeuttaa kaupungin maksuosuutta suhteessa VOS-henkilötyövuosimäärään.
- Henkilötyömäärän laskiessa ja työn tekemisen tapojen kehittämisen kautta tukitoimintojen tilaresurssia on arvioitava osana jatkuvaa toiminnan kehittämistä.

Palveluverkko ja palvelut tulevaisuudessa: kirjastopalvelut

- Kirjastoverkon osalta ei esitetä palveluverkon supistuksia sopeuttamisohjelmassa esitetyn kirjastoautotoiminnan supistamisen lisäksi.
- Pääkirjaston peruskorjaus mahdollistaa omatoimipalvelujen laajentamisen.
- Otanmäen kirjaston tilanearvio on ajankohtainen peruskorjausvaiheessa 2030-luvulla.
- Lohtaja-Huuhkajanvaaran kirjastopalvelut voitaisiin siirtää Lohtajan koululle peruskorjauksen yhteydessä.
- Kirjastoauton tullessa käyttöikänsä päähän tulisi harkita monitoimiauton käyttöönottoa yhteistyössä esimerkiksi nuorisopalvelujen kanssa 2020-luvun loppupuolella.

Palveluverkko ja palvelut tulevaisuudessa: nuorisopalvelut

- Nuorisopalvelujen palveluverkon ja palvelusisältöjen tarkastelua tehdään nuorten määrän vähentyessä.
- Henkilöstömäärä sopeutetaan vähenevään nuorten määrään.
- Lohtaja-Huuhkajanvaaran alueen nuorisopalvelujen tarkastelu Lohtajan koulun peruskorjauksen yhteydessä. Tavoitteena on saada palveluja ns. "saman katon alle".
- TE-palvelujen uudistuksen yhteydessä kiinnitetään huomiota päällekkäisten tehtävien välttämiseen.
- Lasten ja nuorten määrän vähentyessä ja tuen tarpeen kasvaessa koulunuorisotyötä vahvistetaan.
- Digitalisaation hyödyntämistä lisätään nuorisopalveluissa.

Kajaanin kaupunki

7 Muut sivistystoimialan palveluihin liittyvät palvelut

Laskelmia vuodelta 2023 / Mamselli

Perusopetus Ateria- puhtaanapito	Ateriapalvelut kustannukset (tilanne 18.1)	Oppilas- määrä (v2023 kpl)	Ateriamäärä tarjotut (v2023 kpl)	Ateria- Kustannus €/v. (v2023 / opp.)	Ateriakustan- tannus €/ateria v2023	Puhtaanapito Kustannus €/v 2023	Puhtaanapito m2 (yksikkö) (v2023)	Puhtaanapito m2 / opp. v2023	Puhtaanapito kust. € / opp / v2023
* Lehtikankaan koulu	613 854 €	756	167 089	812	3,67 €	196 557 €	9 064	11,99	260,00 €
Kajaanin lyseo	317 436 €	584	113 041	544	2,81 €	206 342 €	7 977	13,66	353,33 €
Keskuskoulu	393 016 €	664	141 585	592	2,78 €	188 143 €	9 287	13,99	283,35 €
Kalevan koulu	51 792 €	32	9 831	1 618	5,27 €	16 021 €	533	16,64	500,64 €
Väinölän koulu	50 472 €	10	5 825	5 047	8,66 €	20 920 €	560	55,95	2 091,97 €
* Seminaarikoulu	92 765 €	126	36 176	736	2,56 €	80 029 €	2 296	18,22	635,15 €
Teppanan koulu	103 719 €	88	27 130	1 179	3,82 €	70 928 €	2 746	31,20	806,00 €
Nakertajan koulu	232 754 €	221	50 442	1 053	4,61 €	59 050 €	2 879	13,03	267,19 €
Kuluntalahden koulu	102 346 €	111	26 375	922	3,88 €	38 712 €	1 895	17,07	348,76 €
Jormuan koulu	42 999 €	42	9 587	1 024	4,49 €	17 667 €	919	21,88	420,65 €
* Kätönlahden koulu	273 737 €	427	100 454	641	2,73 €	130 256 €	5 859	13,72	305,05 €
* Vuolijoen koulu	38 363 €	38	9 308	1 010	4,12 €	17 094 €	819	21,54	449,84 €
* Otanmäen koulu	84 329 €	109	23 880	774	3,53 €	71 066 €	2 781	25,51	651,98 €
Lohtajan koulu	229 508 €	300	66 894	765	3,43 €	74 258 €	3 515	11,72	247,53 €
Soidinsuon koulu	199 117 €	239	52 501	833	3,79 €	63 921 €	2 824	11,82	267,45 €
	2 826 205 €	3 747	840 118	754	3,36 €	1 250 964 €	53 952	14,40	333,86 €

* Yhteinen kustannuspaikka peruskoulu ja päiväkotii. Ateriapalveluiden kustannukset jaettu kaikkien tarjottujen aterioiden suhteessa. Ateriakustannuksen keskimääräiseen hintaan vaikuttaa eri aterioiden jakautuminen (painoarvo) kussakin koulussa. Puhtaanapidon kustannukset on laskettu neliömäärien suhteessa.

Perusopetuksen oppilasmäärät 2023 tiedot sivistyspalveluilta

Mamselli: Skenaario 1: kustannusvaikutukset, kun asiakasmäärät laskevat eikä tehdä mitään muutoksia

ATERIAPALVELUT PERUSOPETUS

- Lapsimäärä vähenee vuodesta 2024 vuoteen 2030 880 hlö, mikä on 23,5 % vähentyminen nykyiseen asiakasmäärään nähden.
- Lounatuulen tuotantomäärä kutistuu vastaavasti vuoteen 2030 noin 30 000 kg.
- Kun tuotantomäärä ja asiakasmäärä laskevat, niin aterian hinta tulee nousemaan n. 22 % + päälle indeksikorotukset n. 2 % vuosivauhdilla eli aterian yksikköhinta nousee arviolta vuodesta 2024 vuoteen 2030 noin+ 40 %
- Oletuksena, että nykyinen kustannusrakenne säilyy entisellään ja tuote- ja palvelutarjontaan ei tehdä muutoksia

PUHTAANAPITOPALVELUT PERUSOPETUS

- Neliöt ennallaan, lapsimäärän vähentyminen ei vaikuta puhtaanapidon taajuuksiin
- Vuoteen 2030 puhtaanapitokustannukset nousisivat n. + 13 % edellyttäen että vuosittaiset indeksikorotukset olisivat 2 %
- Huomattava kuitenkin, että puhtaanapitokustannukset/ oppilas nousisivat

Mamselli: Skenaario 2: kustannusvaikutukset, jos toteutetaan sivistystoimialan ehdottamat palveluverkkomuutokset

- Soidinsuo -> Lehtikangas 2026
- Jormua -> Kuluntalahti 2025
- Vuolijoki -> Otanmäki 2025

ATERIAPALVELUT

- Näiden kolmen lakkautettavan yksikön toimintakulut vuoden 2024 talousarviossa ovat n. 324 000 €
- Mamsellilta jää pois kolmen yksikön toimintakuluja: kuljetuskustannukset, henkilöstökulut, palvelujen ostot, vuokrat n. - 184 000 €/vuosi (v. 2027 Soidinsuo on täysimääräisesti mukana), joka tarkoittaa sitä että vuonna 2025-2026 arvioidut säästöt eivät realisoidu täysimääräisesti (184 000 €)

PUHTAANAPITOPALVELUT

- Kolmen yksikön toimintakulut vuoden 2024 talousarviossa ovat n. 103 000 €, mitä jäisivät tässä yhteydessä pois
- Lasten siirtyminen toisiin kouluihin ei aiheuta **lähtökohtaisesti** vastaanottavissa yksiköissä Mamsellin henkilöstömäärän lisäystä

Mamselli: Skenaario 3: palveluverkkomuutoksien lisäksi PO:n luokkatilat siivottaisiin vain joka toinen päivä

PUHTAANAPITOPALVELUT

- Laskelmassa ei ole mukana Kaleva, Väinölä eivätkä suljettavat Teppana, Jormua, Vuolijoki ja Soidinsuo
- Luokkatilojen siivouksen vähentämisestä tulisi laskennallista säästöä perusopetukselle arviolta 20 % puhtaanapitokustannuksista,
 - PO:n puhtaanapidon laskutus pienenesi arviolta 150 000 €/vuosi (vuoden 2024 hinnoin)
- Toimintamallin realistisuutta arvioidaan syyskuussa 2024 kahdessa yksikössä toteutettavan pilotoinnin jälkeen

Henkilöstöpalvelut - Oppilasmäärään suhteutettu laskennallinen arvio opettajamäärän kehityksestä vuoteen 2030 mennessä

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Oppilaita	3512	3400	3240	3120	3037	2867	2787
Opettajia	329	318	303	292	283	268	261

- Vuonna 2024 yhtä opettajaa kohti on 10,67 oppilasta.
- Opettajamäärä vähenee 68 opettajalla vuoteen 2030 mennessä, mikäli nykyinen oppilaita/opettaja-suhdeluku säilytetään.
- Opettajamäärän vähenemisessä pyritään huomioimaan mahdollisimman hyvin eläköitymisen vaikutus.
- Oppilasryhmien ja opetustuntien määrää aineittain seurataan vuosittaisen toiminnan suunnittelun yhteydessä.
- Oppilasmäärän muutos 2023-30 tarkoittaa 36 opetusryhmää vähemmän (ryhmäkoko 20 opp.). Määrä vastaa lähes nykyisen Lehtikankaan koulun kokoa.

Henkilöstöpalvelut - Oppilasmäärään suhteutettu laskennallinen arvio koulunkäynninohjaajien määrän kehityksestä vuoteen 2030 mennessä

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Oppilaita	3512	3400	3240	3120	3037	2867	2787
Ohjaajia	126	121	116	111	108	102	100

- Vuonna 2024 yhtä ohjaaja kohti on 27,87 oppilasta
- Ohjaajien määrä vähenee 26 ohjaajalla vuoteen 2030 mennessä, mikäli nykyinen oppilaita/ohjaajia-suhdeluku säilytetään.
- Ohjaajamäärän vähenemisessä pyritään huomioimaan mahdollisimman hyvin eläköitymisen vaikutus.
- Ohjaajamäärän muutoksessa huomioidaan vuosittain myös vakinaisten/määräaikaisten ohjaajien suhdeluku (vuonna 2024 n. 30% ohjaajista on määräaikaaisia).

Henkilöstöpalvelut - Eläköitymisennuste, perusopetus (Kevan mukainen luokitus)

Ammattiluokka	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2024-2030
Peruskoulun yläluokkien ja lukion opettajat (ml. KAO)	11	13	15	14	14	14	14	95
* perusopetuksen lehtori								12
* tuntiopettaja (päätoiminen)								1
Koulunkäyntiavustajat sis. koulutyöntekijät (Mamselli)	7	6	8	7	7	8	8	51
* Koulunkäynninohjaajat								4
Luokanopettajat	3	4	5	3	3	3	4	25
Erityisopettajat	2	2	3	3	3	2	3	18
* Eritysluokan opettajat								5
Henkilökohtaiset avustajat	2	2	1	1	1	1	1	9
Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	1	1	2	1	1	1	1	8
Opinto-ohjaajat	1	1	1	0	0	1	1	5
Opetusalan johtajat	0	1	1	0	0	0	1	3
Henkilöstön kehittämisen erityisasiantuntijat ja kouluttajat	0	1	0	0	1	1	1	4
Oppilaanohjauksen lehtori	1	0	1	0	0	0	0	2

Henkilöstöpalvelut - Eläköitymisennuste, varhaiskasvatus (Kevan mukainen luokitus)

Ammattiluokka	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2024-2030
Varhaiskasvatuksen avustajat ja lastenhoitajat	6	7	8	7	7	6	8	49
Varhaiskasvatuksen opettajat ja erityisopettajat	2	3	5	2	3	4	3	22
Päiväkodin johtajat	2	1	2	2	1	2	2	12

Henkilöstöpalvelut - Eläköitymisennuste, kulttuuri ja nuoriso (Kevan mukainen luokitus)

Ammattiluokka	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2024-2030
Kirjastotyöntekijät	1	1	3	2	2	1	1	11
Nuorisotyön ohjaajat	0	0	1	0	1	1	0	3
Muut musiikin opettajat	0	0	1	1	1	1	0	4
Kansalaisopiston opettajat ja lehtorit							8	8
Näyttelijät	0	0	0	1	0	1	0	2
Kuvaussihteerit ja muut näyttämötekniset asiantuntijat	0	0	0	0	2	1	1	4
Museoalan erityisasiantuntijat	1	0	1	0	0	1	0	3
Gallerioiden, museoiden ja kirjastojen tekniset työntekijät	0	1	0	0	0	1	1	3

Palveluverkkoselvitystyöryhmän yleiset toiminnan kehittämiseen liittyvät esitykset

- Henkilöstöpalveluiden, sivistystoimialan ja koulutusliikelaitoksen yhteistyössä laaditaan selvitys tulevaisuuden henkilöstöresurssien tarpeesta ja tehdään yhteinen rekrytointisuunnitelma henkilöstöresurssien hallitaksi sopeuttamiseksi lasten ja nuorten määrän vähentyessä.
- Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen välistä yhteistyötä lisätään esimerkiksi henkilöstön yhteiskäytön ja tilojen osalta. Yhteistyön lisäämisellä valmistaudutaan 2030-luvulla tapahtuvaan merkittävään oppilas- ja opiskelijamäärän vähenemiseen.
- Lasten ja nuorten määrän vähentyessä pidetään huoli siitä, että palvelut järjestetään edelleen lasten ja nuorten tuen tarpeiden mahdollista kasvua vastaavalla tavalla.
- Tiedolla johtamista vahvistetaan.
- Kulttuuripalveluissa keskinäistä ja sidosryhmien kanssa tehtävää yhteistyötä lisätään.
- Kulttuurin hankerahoituksen mahdollisuuksia selvitetään ja lisätään mahdollisuuksien mukaan.
- Digitalisaation mahdollisuuksia palvelutuotannossa lisätään.